

1837/218
1858/59
840

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΑΠΟ ΙΟΥΝΙΟΥ 1870 ΜΕΧΡΙ ΙΟΥΝΙΟΥ 1871.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

1871.

Q 151

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Ἰουνίου 1871 ἡμέρα Κυρια-
κῆ ὥρα 10 π. μ. συνελθόντων δεκαεννέα ἐταίρων
τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
εἰς γενικὴν συνέλευσιν, ὁ πρόεδρος τῆς ἐταιρίας
Φίλιππος Ἰωάννου προσεφώνησεν αὐτοὺς ὡς ἑξῆς.

Ἀξιότιμοι κύριοι συνέταιροι,

Τὸ συμβούλιον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας, εἰς ὃ ἡ ὑμετέρα ψη-
φοφορία ἀνέθηκε πέρυσι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν πραγμάτων αὐτῆς,
ἐπόμενον εἰς τοὺς ὄρους τοῦ ὀργανισμοῦ συνεκάλεσεν ὑμᾶς σήμερον
ἐνταῦθα, ἵνα δώσῃ λόγον τῶν κατὰ τὸ λῆγον ἀρχαιολογικὸν ἔτος
πράξεών του, προκαλέσῃ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἐπιτροπείας τριμελοῦς
πρὸς ἐξέλεξιν τῆς ἐτησίως χρηματικῆς αὐτοῦ διαχειρίσεως. Ἐπει-
δὴ κατὰ τὰ εἰθισμένα ὁ μὲν γραμματεὺς τῆς ἐταιρίας θέλει δη-
λώσῃ εἰς ὑμᾶς ἐν προσηκούσῃ ἐκτάσει ὅσα τὸ συμβούλιον ἔπραξε
πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς κατὰ τὸ ῥηθὲν χρονικὸν διάστημα, ὁ δὲ
ταμίας αὐτῆς θέλει ἐκθέσῃ τὰ οἰκονομικά, δὲν μένει εἰς ἐμὲ, εἰμὴ
νὰ προτάξω τῶν δύο ἐκθέσεων εἰσαγωγικῶς ὀλίγα τινά.

Παρὰ πάντων τῶν εἰδημόνων ὁμολογεῖται ἡ μεγάλη ὠφέλεια τῆς
μελέτης τῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ μάλιστα τῆς Ἑλλη-
νικῆς. Εἶναι δὲ ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια τριττὴ τις κατ'εἶδος κ α λ ο -
λ ο γ ι κ ῆ, φ ι λ ο λ ο γ ι κ ῆ καὶ ἱ σ τ ο ρ ι κ ῆ. Καὶ καλο-
λογικὴν μὲν ὠφέλειαν παρέχουσι τὰ ῥηθέντα μνημεία ὡς προϊόντα
τῆς ἐξόχου καὶ ἀπαραμίλλου τοῦ καλοῦ αἰσθήσεως τῶν ἀρχαίων
Ἑλλήνων, ὡς τέλεια καὶ ἰδεώδη τοῦ καλοῦ παραδείγματα, ἐξ ὧν
καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐδιδάχθησαν καὶ νῦν ἐτι διδάσκονται καὶ μαθηταὶ
καὶ διδάτκαλοι τὸν ἀληθῆ τῆς καλλιτεχνίας τύπον. Εἶναι ἤδη

γνωστὸν ὅτι, ὅσον ἀκριβέστερα ἐρευνᾷ τις τὰ ῥηθέντα μνημεῖα τόσον βαθύτερα ἀνακαλύπτει ἐν αὐτοῖς τῆς τέχνης μυστήρια δια-
λανθάνοντα τοὺς κατὰ πρῶτον καὶ ἐπιπολαίως θεωροῦντας αὐτά. Τὸ εὐγραμμὸν τοῦ σχήματος, τὸ ἰδεῶδες τῆς μορφῆς καὶ τὸ ἦθος, ἦτοι τὴν καλουμένην ἔκφρασιν καὶ ἐνέργειαν ἐξ οὐδενὸς δύνανται οἱ νεώτεροι τῶν καλῶν τεχνῶν διδάσκαλοι νὰ διδαχθῶσι ἀσφαλέστερα, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀμιμῆτων προϊόντων τῆς ἀρχαίας τῶν Ἑλλήνων τέχνης. Ἐνῶ τοιαύτην ὠφέλειαν παράγουσι τὰ σωζόμενα τῆς προγονικῆς ἡμῶν καλλιτεχνίας μνημεῖα, γίνονται ἐνταύτῃ καὶ ἀένναος πηγὴ τέρψεως εἰς ἐκείνους, ὅσοι τῶν καθαρῶν πνευματικῶν ἡδονῶν ἔχουσιν αἰσθησιν. Φιλολογικῆ δὲ οὐχὶ μικρὰ καὶ αὕτη ὠφέλεια προέρχεται ἀπὸ τῶν ἀρχαίων προϊόντων τῆς τέχνης, καθόσον ἡ γνώσις αὐτῶν βοηθεῖ πολλάκις τὸν φιλόλογον εἰς τὴν κατάληψιν ἀσαφῶν καὶ τὴν διόρθωσιν ἡμαρτημένων χωρίων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ποιητῶν. Μεγάλῃ δὲ εἶναι καὶ ἡ ἱστορικῆ χρησιμότης τῶν σωζομένων ἀρχαίων μνημείων οὐχὶ μόνον διότι ταῦτα δεικνύουσι τὴν κατάστασιν αὐτῆς τῆς τέχνης κατὰ τὰς διαφόρους τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου ἐποχάς, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπιμαρτυροῦσι πολλάκις, ὅσα οἱ ἱστορικοὶ συγγραφεῖς διηγοῦνται, ἢ διασαφοῦσιν ὅσα ὑπὸ τούτων ἀορίστως καὶ ἀσαφῶς μνημονεύονται, ἢ ἀποκαλύπτουσιν εἰς ἡμᾶς γεγονότα, ὧν οὐδεμίαν μνείαν εἰς τὰ ἀρχαία συγγράμματα γίνεται.

Ἐνῶ τοιαύτης καὶ τοσαύτης ὠφελείας πρόξενος γίνεται ἡ ἐρευνα τῶν ἀρχαίων προϊόντων τῆς τέχνης, οὐδὲν θαυμαστόν, ἐὰν τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τιμῶσιν αὐτὰ μεγάλως· οὐδὲν θαυμαστόν, ἐὰν θασίλεια καὶ πόλεις πολλὰ δαπανῶσιν εἰς ἀπόκτησιν τοιούτων καὶ οἰκοδομῆν μουσείων λαμπρῶν, ὅπου τὰ περισπούδαστα αὐτὰ ἀποκτήματα ἀποθησαυρίζονται ὡς πολύτιμα κειμήλια, τάσσονται προσηκόντως καὶ μένουσιν ἐκτεθειμένα εἰς τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἐχόντων αἰσθησιν τοῦ καλοῦ, εἰς τὴν ἐρευναν καὶ μελέτην τῶν δυναμένων νὰ διδαχθῶσι χρησιμὸν τι ἐξ αὐτῶν ἢ καὶ νὰ διδάξωσιν ἄλλους. Ναί· οὐδὲν θαυμαστόν, ἐὰν τηλικαύτη ἀξία ἀπονέμηται παρὰ τῶν πεφωτισμένων ἐθνῶν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀρχαιότητας. Λίαν δὲ παράδοξον καὶ μεγίστης αἰσχύνης πρόξενον ἦελεν εἶσθαι εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους τῶν μεγάλων ἐκείνων καλλιτεχνῶν, ἐὰν ἐδεικνυόμεθα ἀναίσθητοι ἢ ψυχροὶ καὶ ὀλιγωροὶ πρὸς τὰ ἀμίμητα ἐκείνων ἔργα, πρὸς τὰ πολύτιμα λείψανα τοῦ βίου τῶν ἡμετέρων προγόνων. Τοιαύτη αἰσχὺν δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπικαθίσῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος· τοῦτο ἠσθάνητε, κύριοι, ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ αἰσθά νεσθε. Τὸ

δ' εὐγενές τοῦτο αἶσθημα ἔδημιούργησε πρὸ ἐτῶν τὴν ἀρχαιολογικὴν ἡμῶν ἑταιρίαν, διατηρεῖ, εὐρύνει κατὰ μικρὸν καὶ κρατύνει αὐτὴν· ἔχομεν δὲ πάντα λόγον νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι πολὺ μᾶλλον θέλει εὐρυνοῦν αὕτη καὶ κρατυνοῦν εἰς τὸ μέλλον· διότι τὸ αἶσθημα τῆς τιμῆς τῆς πατρίδος εἶναι αἶσθημα κοινὸν εἰς πάντα τὰ τέκνα αὐτῆς, ὅπου καὶ ἂν ζῶσιν· εἶναι αἶσθημα ἀσθεστον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἀεισθενές· δὲν τήκεται ἐκ τοῦ καύσωνος ἐν Καλκούτῃ τῶν Ἰνδιῶν· δὲν παγώνει ἐκ τοῦ κρύους ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Πετροπόλει· δὲν χαινοῦται ἐν τῇ τρυφῆλῃ καὶ φιληδόνῳ Βιέννῃ· δὲν καταπνίγεται ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας καὶ φιλοκτημοσύνης ἐν ταῖς ἄλλαις ἐμπορικαῖς πόλεσι τῆς Εὐρώπης.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ πόροι τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας εἶναι ἀκόμη μικροὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς πρὸς τὰς μεγάλας καὶ ποικίλας ἀρχαιολογικὰς χρεῖας τῆς ἡμετέρας πατρίδος· ἀλλ' εἶναι ὁμοίως ἀληθές ὅτι συγκρινόμενοι πρὸς τοὺς πρὸ πεντεκαίδεκαετίας εἶναι πολὺ μεγαλύτεροι καὶ διὰ τοῦτο ἔτι μεγαλύτεροι προσδοκῶνται ὑφ' ἡμῶν εἰς τὸ μέλλον. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ λήγοντος ἀρχαιολογικοῦ ἔτους τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἤλπισεν, ὅτι ἤθελε δυνηθῆναι νὰ αὐξήσῃ ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους τοὺς πόρους τῆς ἑταιρίας διὰ προσθήκης νέων μελῶν, κυριώτερον ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος εὐπορωτέρων Ἑλλήνων· ἡ δ' ἐλπίς αὕτη ἐστηρίζετο εἰς ἐνθαῤῥοντικὰς τινας παρ' ἀξιότιμων ὁμογενῶν ὑποσχέσεις συμπράξεως· ἀλλ' ἡ ἀμέσως ἔπειτα καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐνσκήψασα πολιτικὴ θύελλα, ἣτις συνετάραξε τὴν Εὐρώπην, ἐνέκρωσε τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον καὶ ἐνέπνευσε εἰς πάντας μέγαν περὶ τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος φόβον, ἐματαιώσε τὰς χρηστὰς ἡμῶν ἐκείνας ἐλπίδας. Ἐν τῷ γενικῷ ἐκείνῳ τῆς Εὐρώπης κινδύνῳ ἐκρίναμεν ἄκαιρον νὰ γράψωμεν πρὸς τοὺς ἐν μεγάλας ἐμπορικαῖς πόλεσιν ὁμογενεῖς, ἵνα προκαλέσωμεν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας συνδρομὰς παρ' ἐκείνων, ὧν τὰ πράγματα ἔστεγον τότε ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Ἐπειδὴ δὲ νῦν τὰ νέφη τοῦ πολέμου διελύθησαν καὶ ὁ πολιτικὸς οὐρανὸς ἤρχισε νὰ διαιβριάζῃ, πιστεύομεν ὅτι τὸ ἐκλεχθησόμενον νέον διοικητικὸν συμβούλιον θέλει φανῆ εὐτυχέστερον τοῦ παρόντος καὶ πραγματώσῃ τὴν μᾶτην πέρυσιν ἐλπιθεῖσαν παρ' ἡμῶν αὐξήσιν τῶν προσόδων τῆς ἑταιρίας. Μεγάλῃ τις καὶ ταχεῖα αὐξήσις τῶν χρηματικῶν ταύτης μέσων εἶναι σήμερον ἀναγκαιοτέρα παρ' ἄλλοτε· διότι αἱ μεγάλαι καταστροφαί, ἃς οἱ τελευταῖοι σεισμοὶ προσέζησαν εἰς τὴν Φωκίδα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἃς εὐλόγως πάντες θρηνοῦμεν συμπαθοῦντες πρὸς τοὺς δεινῶς ἐξ αὐτῶν παθόντας συμπολίτας ἡμῶν, πκρέχουσι τοιαύτην εὐκαιρίαν ἀγορᾶς οἰκοπέδων καὶ

ἀνασκαφῆς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ περὶ τὸ ἱερόν τοῦ πυθίου Ἀπόλλωνος, ὅποια οὔτε προσδοκᾶται, οὔτε εὐκτόν εἶναι νὰ ἀναφανῇ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ περὶ τῶν πόρων τῆς ἐταιρίας.

Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὸ λήγον ἔτος πράξεων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἃς ὁ ἔντιμος γραμματεὺς τῆς ἐταιρίας ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ θέλει διαλάβει λεπτομερέστερον, ἀρμόδιον κρίνω νὰ εἶπω ἐνταῦθα τοσοῦτον μόνον ὅτι καὶ ἀγοραὶ ἀρχαίων χρησίμων εἰς τὸ Μουσεῖον καὶ ἀνασκαφαὶ τελεσφόροι ἐν Ἀθήναις, μάλιστα κατὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα, ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, καὶ καθόλου οὐδὲν παρημελήθη, ὅτι διὰ τῶν ὑπαρχόντων χρηματικῶν μέσων ἦτο δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἐάν δέ που ὁ ζήλος φιλαρχαίου τινὸς ἀλλοδαποῦ ἀνέσκαψέ τι ἀρχαίον, οὐδεὶς φθόνος, οὐδ' ἄξιον κατακρίσεως διὰ τοῦτο δεικνύεται τὸ διοικητικὸν συμβούλιον, ὡς τάχα ἀγνοοῦν τὰ μέρη τὰ καλύπτοντα ἀρχαιότητος καὶ διὰ τοῦτο ἀνασκαπτέα. Οὐχί, τὸ ῥηθὲν συμβούλιον δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἐκ τῆς ἀρχαίας Γεωγραφίας καὶ ἰδίως ἐκ τῆς χωρογραφίας τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων γινώσκουσιν οἱ ἀρχαιολογικὴν τινα ἀνασκαφὴν ἐπιχειροῦντες ἐνίοτε ἐνταῦθα ἀλλοδαποὶ· ἀλλὰ γινώσκει, ὅσον καὶ οὗτοι, ποῦ ἔκειτο τὸ Διονυσιακὸν θέατρον, ποῦ τὸ στάδιον, ποῦ ἡ ἀγορὰ, ποῦ ὁ ἔσω ἢ ἔξω Κεραμεικὸς κ.τ.τ. ἐπομένως γινώσκει, ὅσον καὶ οὗτοι, ἐνίοτε δὲ καὶ πλεόν τούτων, ποῦ εἶναι πιθανὸν ὅτι καλύπτεται τι τῶν ἀρχαίων μνημείων. Ἀγνοεῖ ὅμως, ὡς ἀγνοοῦσι καὶ οἱ ῥηθέντες ἀλλοδαποὶ, ποῦ ἡ ἀνεύρεσις τούτων εἶναι βεβαία· ἀδυνατεῖ δὲ μάλιστα διὰ τῶν ὑπαρχόντων χρηματικῶν μέσων νὰ προσθάσῃ πανταχοῦ, ν' ἀνοίξῃ πανταχοῦ διὰ τῆς μακέλλης τὰ εὐρέα στέρα τῆς γῆς, ἵνα ἰδῇ ποῦ καὶ τί ἐντὸς αὐτῶν ὄντως κρύπτεται. Ἐάν τις τοιοῦτό τι ἀπαιτῇ παρὰ τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἀπαιτεῖ παράλογα καὶ ἀδύνατα πρὸς αὐτοῦ, ἐξ ὠντινωδῆποτε ἀνδρῶν καὶ ἂν συγροτῆται. Καὶ ὄντως παράλογος εἶναι ἡ ἀπαιτήσις νὰ κατορθωθῇ ἐν Ἑλλάδι ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων δεκαετηρίδων καὶ διὰ γλίσχρων χρηματικῶν μέσων ὅτι ἐπίσημοι Ἴταλοι ἀρχαιοδίφαι αἰῶνας ἤδη ἐργαζόμενοι καὶ πολὺν χροσὸν εἰς ἀνασκαφὰς δαπανῶντες δὲν ἐδυνήθησαν μέχρι τοῦδε οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ νὰ κατορθώσωσι. Πιστεύω, κύριοι, ὅτι οἱ συνιστῶντες τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐταιρίαν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς προθύμως συνεισφέροντες ἀξιότιμοι ἄνδρες δὲν ἀπαιτοῦσι παρὰ τοῦ ἐκλεγομένου ἐκάστοτε Συμβουλίου, εἰ μὴ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του. Καθήκον δ' αὐτοῦ εἶναι πάντοτε νὰ φροντίζῃ ἐπιμελῶς περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν πόρων τῆς ἐταιρίας καὶ περὶ εὐσυνειδήτου συνετῆς καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ σκοπὸν αὐτῆς ἀρμοδιωτέρας τῶν ποριζομένων χρη-

μάτων χρήσεως. Τὸ παρὸν Συμβούλιον ἔχει τὴν συνείδησιν ὅτι τὸ ῥηθὲν καθήκον ἐξετέλεσεν ἀείποτε ἀκριβῶς. Διὸ πλήρως θάρρους παρίσταται ἐνώπιον ὑμῶν, ἵνα δώσῃ λόγον τῶν πράξεών του. Ἀκούσατε, κύριοι, κρίνατε καὶ πράξατε ὅ,τι συμφέρει εἰς τὴν ἡμετέραν ἑταιρίαν, ἧς ἡ πρόοδος εἶναι ὁ κοινὸς ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν πόθος.

Μετὰ ταῦτα ὁ γραμματεὺς Στέφανος Α. Κουμανούδης ἀνέγνω τὰδε:

Κύριοι,

Τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐνιαυσίων ἔργων τῆς ἑταιρίας προτάσσομεν τὰ περὶ τῶν ἑταίρων.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ μητρώῳ τῆς ἑταιρίας ἐγγεγραμμένων ἑταίρων ἐννέα μὲν ἀπεβίωσαν (καθ' ὅσον ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν εἰδήσεις ἀποβιώσεων), 3 δὲ παρητήθησαν, συνδρομὴν δὲ κατέβαλαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 167, καὶ δὴ 96 ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις, 14 δὲ ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ βασιλείου, 57 δὲ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν θέλουσι δημοσιευθῆ ἔν τελεῖ τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

Ἐν γένει δὲ περὶ τῶν συνδρομῶν τῶν ἑταίρων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ ἔτους εἰσπράξεων θέλει ἐκθέσει τὰ προσήκοντα ὁ ταμίας μετ' ὀλίγον. Ἡμεῖς δὲ ἐξαίρομεν ἐνταῦθα τὰ ὀνόματα τῶν πρὸς τὴν ἑταιρίαν ἐλευθεριωτέρων, τῶν δόντων ἀπὸ 100 δρ. καὶ ἀνωτέρω Γεώργ. Ἀλ. Μαυροκορδάτος ἔδωκε δρ. 672, Ἐμμαν. Γ. Βουτσινᾶς δρ. 500, Θεόδ. Δούμπας 404:30, Σίμων Σίνας δρ. 100, Ἰω. Γκιῶν δρ. 100. Εἶναι δὲ καὶ δύο κοινὰ ἤτοι σωματεῖα κατατακτέα ἐν τοῖς ἐλευθερίοις, τὸ ἡμέτερον ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον διὰ δρ. 1000 καὶ ὁ δῆμος Ἐρμουπολιτῶν διὰ δρ. 400.

Ἐκ τῶν ἔξω τῶν Ἀθηνῶν ἐπιτρόπων τῆς ἑταιρίας οἱ ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐνεργήσαντες προθύμως καὶ διὰ τοῦτο ἀξιοὶ τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης εἶναι ὁ ἐν Καλκούττα τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀρχιμανδρίτης Δαμασκηνὸς Παπασπυρόπουλος, δειχθεὶς μιμητὴς τοῦ προκατόχου του ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Ἰωαννίδου περὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς συναγωγῆς τῶν ἀξίων λόγου συνδρομῶν παρὰ τῶν αὐ-

τόθι ὁμογενῶν, ἔτι δὲ ὁ ἐν Σμύρῃ Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος καὶ ὁ ἐν Πέτρουπόλει Γεώργιος Συμβουλίδης.

Ἔργα δὲ ἀρχαιολογικὰ, εἰς ἃ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν εἰσπραχθέντων ἐδαπανήθη, εἶναι τὰ ἑξῆς.

Πρῶτον Ἀνασκαφαί. Τρεῖς δ' ἐγένοντο τοιαῦται. Τούτων προτέρα τῶ χρόνῳ εἶναι ἢ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀρχαιολογικοῦ ἔτους ἐξακολουθήσασα καὶ ἐν τούτῳ ἀδιακόπως μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1870, ἢ τῆς νεκροπόλεως τοῦ Κεραμεικοῦ.

Ἐχώρησεν ἡ ἐργασία ἐκεῖ ἐν τῇ γνωστῇ ὑμῖν θέσει ἐφ' ὅσον ἐξετείνετο ὁ τόπος ὁ ἠγορασμένος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ὅτε δὲ οὗτος ἐξέλιπε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν αὐτόθι κυρίων τοῦ ἐδάφους ἔκαμνον δυσκολίας εἰς τὴν ἐκχώρησιν αὐτοῦ, διεκόπη ἡ ἀνασκαφή πρὶν τελεσθῆ τὸ ὅλον ἔργον, ὡς ἦτο εὐκταῖον. Ἄλλ' ὅμως ἐν τῷ ἑξαμῆνῳ χρόνῳ τῆς ἀνασκαφῆς ἀπεκαλύφθησαν, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ὀρθοῖς τε καὶ κατακειμένοις μνημείοις ἰδιωτῶν, καὶ δύο δημοσίᾳ ἰδρυμένα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων μνημεῖα, ἃ τινα πολὺ ἐχαροποίησαν τὸ συμβούλιον καὶ ἀνεξωπύρηνσαν τὰς ἐλπίδας του περὶ ἀνευρέσεως καὶ ἄλλων ὁμοίων καὶ σημαντικωτέρων, ἂν ἡ σκαφή ἐχώρει ἐλευθέρως πανταχόσε. Τὰ δύο δὲ μνημεῖα εὐρέθησαν πάνυ ἀνελπιδίως ὀρθὰ, εἰς βάθος 4 περίπου μέτρων, κατὰ τὸ πρὸς τὴν πόλιν πλησιέστερον μέρος, ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν μεγάλης γραμμῆς ἢ ὁδοῦ μνημάτων, τῆς ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ βλέπουσι πρὸς ἄρκτον. Εἶναι δὲ τὸ μὲν δύο πρέσβειων ἐκ Κερκύρας, εἰς Ἀθήνας ἐλθόντων καὶ κατὰ συγκυρίαν θανόντων, ἴσως τῷ 373 πρὸ Χριστοῦ, κατὰ ἐν χωρίον τοῦ Ξενοφῶντος (*), τὸ δὲ ἐνός προξένου τῆς Σηλυμβρίας, τῶν αὐτῶν περίπου χρόνων. Ἀμφότερα ταῦτα συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ ἰχνογράφημα τῆς νεκροπόλεως, τὸ πέρυσι κατὰ Ἰούλιον μῆνα ἐκδοθέν ἐν τῇ ἐνιαυσίῳ ἡμῶν λογοδοσίᾳ, ἔνθα καὶ τὰ λοιπὰ μνημεῖα τὰ ἕως τότε φανέντα κατὰ τὴν οἰκίαν ἕκαστον θέσιν ἀκριβῶς ἐδηλώθησαν. Ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα δὲ φανέντων τέσσαρα μάλιστα εἴλκυσαν δικαίως τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχαιολογούντων ὧν τὸ ἐν πρὸς νότον τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς ἁγίας Τριάδος, ἄλλως μὲν ἀπλοῦν, ἔχον δ' ἐπιγεγραμμένον τὸ ὄνομα Ἰππαρέτης Ἀλκιβιάδου Σκαμβωνίδου, ἐθεωρήθη ὡς τῆς ἐγγόνης τοῦ περιφήμου Ἀλκιβιάδου, τὸ δὲ πρὸς νότον τοῦ μνήματος τοῦ Δεξίλειω εὐρεθὲν ἐκίνησε τὴν περιέργειαν, καθὼς ὄν πιθανῶς οἰκογενειακὸν ταφεῖον, διότι ἀποτελεῖται ἐκ χώρου τετραγωνικοῦ περιειλημμένου τοίχῳ ἔσῳθεν ἐπιχρίστῳ

(*) Ἐν Ἑλληνικῶν βιβλ. 6, κεφ. 2, § 9.

καὶ ἐνέχει 5 ἐνεπίγραφα μνήματα ἀγνώστων ἄλλοθεν ἀνθρώπων· τὸ τρίτον, βορειοανατολικῶς τοῦ τοῦ Δεξιῶ μνήματος ἐν ὑψηλοτέρῳ τόπῳ, εἶναι τὸ ναϊδιόσχημον μνῆμα δύο γυναικῶν, Δημητρίας καὶ Παμφίλης, μετ' ἀναγλύφου αὐτῶν παραστάσεως ἐν φυσικῇ καὶ πλέον μεγέθει, τῆς μὲν καθημένης ἐπὶ θρονίου, τῆς δὲ ὀρθῆς, ἀρίστης διατηρήσεως καὶ τέχνης ἐξόχως καλῆς. Τοῦτο τὸ μνημεῖον εὐρεθὲν κατακείμενον ἠνωρθώθη ἐπὶ τῆς βεβαίως οἰκείας βάσεως, κατασκευασθεισῶν ἐκ νέου μαρμάρου μόνων τῶν δύο αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἑλλειπουσῶν παραστάδων, καὶ εἶναι τὰ νῦν ἐν τῶν καλλίστων κοσμημάτων τῆς νεκροπόλεως μετὰ τὸ τοῦ Δεξιῶ, ἐφελκῶν πέρβρωθεν πάντων τὰ ὄμματα καὶ διὰ τὸ μέγεθός του. Τὸ τέταρτον δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν μνημεῖον, ἀλλὰ λοφίδιον φυσικόν, νοτιοανατολικῶς τῶν δύο δημοσίων μνημείων, ἔχον κατὰ τὴν βόρειόν του πλευρὰν ὄχι πρὸς τῇ βάσει καὶ ἐπὶ τοῦ εὐλόγως ὑποτιθεμένου παλαιοῦ ἐδάφους, ἀλλ' ὀλίγον ὑψηλότερα ἐν ἀνοιγμα ἄγον εἰς ὄρυγμα ἐντὸς θολοειδῆς, ἰκανῶς εὐρύχωρον, ἔχον θώκος κάτω πεποιημένους ἐκ τοῦ αὐτοφυοῦς βράχου κύκλω, εἶτα δὲ κοιλότητά τινα ἐπιμηκεστέραν πρὸς δυσμὰς χωροῦσαν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦτο καὶ τοῦτο ταφεῖον, ἀλλὰ πρόπαλαι κατακεχωσμένον ξένοις χώμασι. Καθαρίζοντες δὲ αὐτὸ δὲν εὗρομεν εἰμῆ μικρά τινα ἀγγεῖα καὶ ἐν πῆλινον ληκῦθιον ἀρχαίῃς τέχνης μὲ παραστάσιν Ἑρακλέους, καταβάλλοντος τὸν Ἄνταϊον ἐν Διβύη.

Τοσαῦτα περὶ τῶν κυριωτέρων τῆς νεκροπόλεως· ἄλλως δὲ εὐρέθησαν ἐν ὄλῳ τῷ χώρῳ πολλοὶ τάφοι ἢ ἀπλῶς βόθροι ἐν τῇ γῆ, ἢ πῆλιναι πύελοι καὶ λάρνακες λίθιναι πολυκόμματοι καὶ μνήματα διαφόρων σχημάτων, ὧν τινὰ καὶ ἀναγλύφους κεκοσμημένα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον καλοῖς, πάντα τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, οὐδὲν δὲ τῶν Χριστιανικῶν. Καὶ χύδην δὲ ἐν τοῖς χώμασι τοῖς παλαιόθεν ἐπισεσωρευμένοις πολλὰ μικρὰ ἀρχαιολογικῶς περιέργα πράγματα εὐρέθησαν, τὰ ὅποια πάντα ἐπιμελῶς συνελέγοντο καὶ κατετέθησαν τὰ μὲν ἐν τῷ ἐπιτοπίῳ ἰδρυμένῳ ξυλίνῳ οἰκίσκῳ, τὰ δὲ καὶ εἰς τὸ τῆς ἐταιρίας Μουσεῖον μετεκομίσθησαν, τὸ ἐν τῷ Βαρβακείῳ.

Ἀγγεῖα δὲ πῆλινα σῶα μὲ ζωγραφίας εὐρέθησαν νῦν πρῶτον, ὀλίγα μὲν καὶ μικρὰ, ἀλλὰ κομψὰ καὶ ταῦτα ἐν τάφοις ἀπλῶς ἐν τῇ γῆ πεποιημένοις καὶ δὴ ἐν τοῖς κατωτάτοις στρώμασι. Τοιαῦτα, ἴσως καὶ καλλίονα καὶ μεῖζονα, ἐλπίζομεν αὐτόθι καὶ ἄλλα νὰ εὐρεθῶσιν, ὅταν πάλιν τὸ μεθ' ἡμᾶς Συμβούλιον τοῦ ἐκεῖ ἔργου ἐπιληφθῆ καὶ τὴν ἐξερευνήσιν τῶν κατωτάτων τῶν τῶν πολῶν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ φρεάτων ἐπιχειρήσῃ. Ἐκ τούτων τῶν φρε-

άτων μόλις ἡμεῖς ἐν ἡρευνήσαμεν καὶ ἐξηγάγομεν τρεῖς κεφαλὰς ἐκ μαρμαράου, φυσικοῦ μεγέθους καὶ εἰκονικὰς, τῶν Ῥωμαϊκῶν, ὡς φαίνεται, χρόνων. Ἄλλ' ὅπερ μάλιστα τὸ νῦν ἀποχωροῦν Συμβούλιον ἐπόθησε καὶ δὲν ἐπέτυχεν, εἶναι ἡ εὗρεσις τοῦ Διπύλου καὶ οἱ γραμμαὶ αἱ δύο τῶν ἐπιφανεστάτων δημοσίων μνημάτων ἐπὶ τῶν ἐπὶ Ἀκαδημίαν καὶ Ἐλευσίνα ὁδῶν. Τοῦτο δὲ μόνον πεφωτισμένη νομοθετικὴ ἐνέργεια τῆς Κυβερνήσεως δύναται νὰ διευκολύνη, κατορθόνουσα ποτε τὴν ἐξαγορὰν ἢ ἀνταλλαγὴν τῶν ιδιοκτητῶν περὶ τὰ μέρη ταῦτα χωραφίων, ἰδίως δὲ τῶν πρὸς ἄρκτον καὶ ἀνατολὰς τῶν δύο δημοσίων μνημάτων, ἔνθα καὶ ὁδὸς προσέτι ἐπιπροσθεῖ δημοσία, ἧς ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ ἰσοπέδωσις καλὸν ἦτο νὰ ἀλλάξῃ, διότι αὐτοῦ που καὶ πλησιέστατα ὑποτίθεται εὐλόγως τὸ Δίπυλον ἐν τῷ βάθει, καθ' ὅσον καὶ τὰ δύο δημόσια μνήματα εἶναι εἰς βάθος πολὺ, 4 περίπου μέτρων. Περὶ τούτου δὲ τοῦ πράγματος δὲν ἐλείψαμεν νὰ κάμωμεν ἐν καιρῷ τὰς δεούσας παραστάσεις εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ περιμένομεν.

Καταλέγομεν τώρα ἀπλῶς τὰ ἀνευρεθέντα κατὰ τοὺς ἕξ μῆνας τῆς ἀνασκαφῆς, ὡς τοῦτο ἐποιήσαμεν καὶ πέρυσι. Μνήματα μετ' ἀναγλύφων ἐκτετοπισμένα μὲν πολὺ ἢ ὀλίγον 4, κατὰ χώραν δὲ 1, στήλαι ἀπλούστεραι καὶ τεχνικώτεραι μείζονες καὶ ἐλάσσονες κατὰ χώραν μὲν 5, ἐκτετοπισμέναι δὲ 14, βαθροεῖδη μνημεῖα 4, ὑδρίσι κατὰ χώραν 2, ἐκτετοπισμένη 1, κιονίσκοι κατὰ χώραν μὲν 20, ἐκτετοπισμένοι δὲ 29, κεφάλαιον αὐτῶν 80. Πάντα ταῦτα τὰ μνήματα εἶναι, ἐκτὸς 2, ἐνεπίγραφα. Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν παρούσας αἰάζουσιν ἱκανὰ τὰ περιέργα, ὡς θέλει δειχθῆ, ὅταν ποτὲ ἐκδοθῶσι δεόντως.

Ἐκ δὲ τῶν μικρῶν πραγμάτων, τῶν χύδην τε ἐν τοῖς χώμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τάφοις παρ' ἡμῶν ἀνοιχθεῖσιν εὐρεθέντων, μνημονεύομεν ἰδίᾳ χρυσᾶ τινὰ φύλλα καὶ κοσμήματα καὶ ἓνα Χαρώνειον ὀβολόν, μάλιστα δὲ ἓνα στέφανον ἐκ φύλλων μύρτου χαλκῶν, κεχρυσωμένων διὰ λεπτῶν μίσχων, προσηρμοσμένων περὶ ταινίαν μολυβδίνην· οἱ καρποὶ τῆς μύρτου πῆλινοι ὄντες ἦσαν κεχρυσωμένοι καὶ αὐτοί. Δυστυχῶς δὲν συνεκρατεῖτο ἱκανῶς ὁ στέφανος οὗτος ὅτε εὐρέθη καὶ καθαρῖσθεις ὕδατι ἐξ ἀνάγκης, ἔτι πλεόν διέρρευσεν, ἀλλ' ὅμως ἡ κατασκευὴ του καὶ νῦν ἱκανῶς διαγινώσκειται. Τὰ φύλλα ὅπου δὲν σώζουσι τὴν χρύσωσιν, εἶναι καταπράσινα, ἄδηλον δὲ, ἂν ἐκ τῆς κατιώσεως τοῦ μετάλλου ἢ ἐκ βαφῆς τινος· τοῦτο μᾶλλον πιστεύεται. Τμήματα ἀναγλύφου παραστάσεως ἐκ γύψου πεποιημένα, μὲν πηλινῆ, ἡμιμναῖον πῆλινον ἐνεπίγραφον, πολλοὶ ἀμφορεῖς κεράμειοι, μάλιστα περὶ τὰ φρέατα ἐξωθεν συμπεπυ-

κνωμένοι, ὧν τινες και ἐρυθρῶ χρώματι ἐπιγραφὰς Λατινικὰς ἔχουσι μετὰ χρονολογίας, ὡς φαίνεται. Μία αὐτῶν εὐρέθη οὕσα βεβυσημένη ἄνω φαίῳ πληρῶ και ἐσφραγισμένη. Εἷς λύχνος πῆλινος με ἐκτυπον παράστασιν σκελετοῦ ἀνθρωπίνου, εἷς λύχνος με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τοῖς χύδην χρώμασιν εὐρεθεῖς. Ἐκ τῆς εὐρέσεως τούτου τροποποιεῖται κατὰ τι ὁ περυσινὸς ἡμῶν λόγος, ὅτι οὐδὲν ἔχνος Χριστιανισμοῦ εὐρέθη καθ' ὅλον ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῆς νεκροπόλεως.

Ἡ ὅλη δαπάνη τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀνέβη εἰς δραχ. 10,629:45, ἀποκομισθέντων χρώματος μέτρων κυβικῶν 13,491.

Ἡ δευτέρα τῶν ἀνασκαφῶν ἐγένετο τὸν Μάρτιον και Ἀπρίλιον ἐν τῷ δ' τμήματι τῆς πόλεως πρὸς τῇ δυτικομεσημβρινῇ γωνίᾳ τῆς Ἀττάλου στοᾶς, ἤτοι ἐν τῷ ἐρείπιῳ τῆς λεγομένης Πυργωτίσσης ἣτο δὲ κυρίως ἐξακολούθησις και ἀποτελείωσις τῆς πέρυσιν διακοπέισης ἀνακαθάρσεως και εὐθετήσεως τῶν ἤδη πρότερον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνασκαφέντων τόπων. Διελύθη λοιπὸν ἐφέτος ὀλοτελῶς ἐκεῖνο τὸ ὀγκῶδες μαρμαρίνον κρηπίδωμα τοῦ ποτὲ πύργου, ἐξήχθησαν και ἐγνώσθησαν πάντες οἱ ἐν αὐτῷ φανεροί τε και λανθάνοντες ἐνεπίγραφοι λίθοι, και αὐτοὶ μὲν εὐθετήθησαν ὡς ἔδει ἐν τῷ δεξιᾷ τοῦ ἐρείπιου κενῷ ἐμβαδῶ, τοὺς δὲ ἀλλοίους ἐχρησιμοποίησαμεν, οὐδόλως παραμορφώσαντες τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμά των, εἰς κατασκευὴν ἀναβάθρας ἀγούσης ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἀνασκαφῆς εἰς τὸ ἄνω θυρίον τοῦ περιβόλου τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἵνα εὐχερῶς δι' αὐτοῦ καταβαίνωσιν οἱ φιλόρχαιοι. Καὶ τὰ μὲν μεγάλα θάβρα μετακινήθεντα ἐκ τῆς θέσεώς των ἔδειξαν τιμητικὰς ἐπιγραφὰς τῶν μ. Χρ. Ῥωμαϊκῶν χρόνων και ὀνόματα τεχνιτῶν τινῶν, ὁ δὲ ὀλίγος ὑπόλοιπος γόμος τοῦ πύργου, ἐξαχθεῖς και αὐτὸς ὅλος, ἔδειξεν εἰς φῶς τεμάχια οὐκ ὀλίγα ἐφηβικῶν ψηφισμάτων, ἐπίσης τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἅπερ συμπληροῦσιν εὐπροσδέκτως τὰς πρὸ ἐτῶν αὐτόθεν ἐξαχθείσας στήλας (*), ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο, δι' ὃ μάλιστα ἐσπουδάσαμεν τὴν συντέλειον τῆς διαλύσεως, δὲν ἐπετεύχθη ἐντελῶς. Μόλις δηλ. δύο ἢ τρία ἦλθαν εἰς φῶς τεμάχια τῆς στήλης ἐκείνης τῆς ἐφηβικῆς, ἣτις μνημονεύουσα τὸν ἀγῶνα Σύλλεια, περιμένει ἀπὸ 10 ἐτῶν τὴν ἐκδοσὶν τῆς (**), και πρέπει

(*) Δ. γ. τὴν στήλην τὴν ἐπὶ Ἀγθοκλέους ἀρχοντος, τὴν πρώτην ἐν Φιλίστῳ ρος τόμῳ ἀ. τυπωθεῖσαν.

(**) Ἰδὲ Φιλίστορος τόμ. ἀ σελ. 49 και προσέτι τὴν ἐν σελ. 8 τῆς περυσινῆς λογοδοσίας τῆς ἐταιρίας σημειώσιν.

ἴσως τώρα ν' ἀπελπισθῆ τις, ὅτι θὰ εὕρεθουν ποτε καὶ τὰ ἄλλα λείποντα ἐτι τεμάχιά της. Ὅπωςδὴποτε ὁμως κέρδος τι προσεγέ-
νετο εἰς τὸν μέλλοντα ἐκδότην τῆς στήλης. Ἄλλο δὲ κέρδος ἐτι
ἐκ τῆς ἀνακαθάρσεως ταύτης τῶν τόπων εἶναι, ὅτι κάλλιον ἀνεδεί-
χθη νῦν τοῖχος τις ἐκ πωρίνων λίθων ἐπιμελῶς ὠκοδομημένος πρὸς
νότον τῆς θέσεως τοῦ μαρμαρίνου κρηπιδώματος, οὐ τοῖχου ἐγένετο
μνεῖα καὶ ἐν τῇ περυσινῇ ἡμῶν λογοδοσία ὡς σπουδαίου, ἂν ἤθελεν
ἀποδειχθῆ, ὅτι ἀποτελεῖ, ὡς φαίνεται, τὴν νοτιοδυτικὴν γωνίαν
τοῦ ποτὲ περιβόλου τῆς Ἀτταλείου στοᾶς. Τοσαῦτα εἰπόντες εὐ-
χόμεθα νὰ ἐπιληφθῆ ἡ Κυβέρνησις δραστηρίως τῆς ἐξαγορᾶς καὶ
τῶν λοιπῶν ἐπὶ τῆς στοᾶς ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, ὅπως δυναθῆ ποτε ἡ
ἐταιρία νὰ συντελέσῃ τὸ ὄχι ἄδοξον αὐτῇ ἔργον τῆς τελείας ἀπο-
καλύψεως τῆς μηκίστης ταύτης τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαίων οἰκοδο-
μῶν, ἣν αὐτὴ πρώτη κατέδειξεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀρχαιολό-
γων, διαλύσασα τὰ περὶ τῶν αὐτόθι τριχῆ μεμερισμένων ἐρειπίων
ἀνυπόστατα εἰκοτολογήματα τῆς παλαιότερας τοπογραφίας. Ἐδα-
πανήθησαν ἐν τῇ Πυργιωτίσῃ δρ. 327.

Ἡ τελευταία τῶν ἀνασκαφῶν, ἡ πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀρ-
ξαμένη καὶ διαρκούσα ἐτι, εἶναι ἐπίσης ἐξακολούθησις προγενεστέ-
ρας τινός, μετὰ μακρὸν δὲ διάλειμμα χρόνου ἀναληφθεῖσα. Ἐν
μηνὶ Ἰουλίῳ τοῦ 1858, ὅτε μετὰ τετραετῆ νάρκην εἰς ζωὴν ἐνεργ-
γὸν πάλιν ἀνέστη ἡ ἐταιρία, πρῶτην ἀνασκαφὴν ἐποίησεν ἐν τῷ
δ'. τμήματι τῆς πόλεως ἐν τῇ χθαμαλῇ θέσει τῇ ἀνατολικῶς τοῦ
Θησείου καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Βλασαροῦς,
ἐνθα ἐπὶ βάθρων ἴστανται τρεῖς κολοσσιαῖοι καὶ τερατόμορφοι ἀν-
δριάντες, ὁ εἰς ὄχι ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, ὄντες συμφυεῖς κατὰ τὰ νῶ-
τα πρὸς τετραγώνους στήλας. Καὶ οἱ μὲν δύο εἶναι ἄνδρες τὰ
ἄνω μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, κατωτέρω δὲ οἰοῦνται περὶ γυῖα φυλλώδη
ἔχουσι καὶ τὴν κοιλίαν δακτυλιωτὴν ὡς τῶν ἐντόμων, περατοῦν-
ται δὲ εἰς ἰχθύος οὐρὰν δίχα ἐνθεν καὶ ἐνθεν συστρεφομένην, ὁ δὲ τρί-
τος, ἀνὴρ ὢν τὰ ἄνω μέχρι καὶ τῶν γονάτων ἐφ' ὧν βαίνει, ἔχει
ἀντὶ ποδῶν ὀφιοειδὲς σῶμα φολιδωτὸν, ἀνιὸν ἐνθεν καὶ ἐνθεν καὶ λε-
πτυνόμενον πρὸς τὰ ἄνω μέχρι τοῦ λαιμοῦ. Τὰ δὲ βάθρα τῶν δύο
(διότι τὸ τοῦ τρίτου σχεδὸν ὅλον εἶναι κατεστραμμένον) ἔχουσιν
ἐμπροσθεν γλυπτὸν δένδρον, ἴσως τὴν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς, μετ' ἀ-
νελισσομένου ὄφους.

Ὅτι οἱ ἀνδριάντες οὗτοι οἱ νῦν ὄλως ἐστερημένοι τῶν χειρῶν,
(οἱ δύο δὲ καὶ τῶν κεφαλῶν), ἀνεῖχόν ποτε ὡς ἄτλαντές τινες ἢ
τελαμῶνες ἐπιστύλιον καὶ ἐπομένως ἦσαν μέλη ἀρχιτεκτονικὰ οἰ-
κοδομῆς τινος, ἐφαίνετο πρόδηλον καὶ τότε καὶ νῦν, ἐκ τε τοῦ

σχήματος αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων τμημάτων ἐπιστυλίου καὶ ἄλλων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν. Ἄλλ' ἀδήλου ὄντος, τίνος παλαιᾶς οἰκοδομῆς ἦσαν λείψανα, ἔσκαψε τότε ἡ εἰταιρία ἱκανὸν χώρον παρὰ τοὺς ἀνδριάντας, ἐλπίζουσα γὰρ εὖρη τι τὸ δυνάμενον γὰρ τεκμηριώσῃ τὸ ἀληθές ὄνομα τοῦ κτίσματος, ἵνα παύσῃ ἡ περὶ αὐτοῦ ἄγνοια καὶ διαφωνία τῶν ἀρχαιολογῶν. Τούτων τινὲς στοᾶν ἐπωνύμων τὸ ὠνόμαζον (*), ὡς ἐκ τίνος παρὰ τῆ Παισανία (**)
μνεΐας ἐν Ἀθήναις ἀνδριάντων ἀπλῶς τῶν ἐπωνύμων ἡρώων τῶν Ἀττικῶν φυλῶν, ἐξ ὧν οἱ δύο τοῦλάχιστον, ὁ Κέκρωψ καὶ ὁ Ἐρεχθεὺς ἢ Ἐριχθόνιος, ἐμυθεύοντο γηγενεῖς καὶ διφυεῖς, ἥτοι τὰ κάτω ὀφίοσχημοι, ὁποῖον σχῆμα ἔχει ὁ εἷς ἐκ τῶν τριῶν σωζομένων ἀνδριάντων, ὁ δὲ Ἴπποθῶν ἐμυθεύετο τοῦ Ποσειδῶνος υἱὸς καὶ ἐπομένως δὲν ἦτο ἀπίθανον γὰρ ἦτο ἐνταῦθα παρεσταμένος εἰς ἰχθὺν ἀπολήγων, ὡς οἱ δύο τῶν σωζομένων ἀνδριάντων. Ἰπῆρχε δὲ καὶ μία ἄλλη ἀρχαία εἶδησις παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ῥήτορσι φερομένη (***) ὅτι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων ἐξετίθεντο νόμοι καὶ ἄλλα πολιτικὰ ἐγγράφα πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ. Βλέποντες δὲ οἱ ἀρχαιολόγοι, ὅτι ἡ ἐργασία τῶν θάβρων καὶ τῶν στηλῶν τούτων ἐδήλου τέχνην ἐν παρακμῇ καὶ καταπτώσει καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς συμφυεῖς ταῖς στήλαις ἀνδριάντας ὄχι καλῶς εἰργασμένους κρίνοντες, (ὅπερ καθ' ἡμᾶς ἀδικιώτερον ἴσως) ἔτι δὲ καὶ τὴν κακὴν τῶν θάβρων θεμελίωσιν παρατηροῦντες, ἐδέχοντο ὅτι ἐκεῖνοι μὲν οἱ παλαιοὶ τῶν ῥητόρων καὶ τοῦ Παισανίου ἐπώνυμοι ἐξέλιπον, ἄλλως τε καὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ποτε ὑπάρξαντες ἱστοροῦνται, οὐ πᾶν συμφωνοῦντος πρὸς τὴν θέσιν τῆς Βλασαροῦς, ἄλλοι δὲ κατεσκευάσθησαν ἐν τῷ β'. ἢ γ'. μετὰ Χριστὸν αἰῶνι, οὗτοι δὲ οἱ σωζόμενοι, καὶ ἐχρησίμευον ἀλλέως εἰς τὴν ἱστορομένην ἔκθεσιν ἢ προσκόλλησιν τῶν πολιτικῶν ἐγγράφων ἔχοντες δηλ. κατὰ νῦτον τὴν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν τῶν στηλῶν μετὰ καὶ ἐξέχοντος περιθωρίου ἐπιτηδειοτάτην πρὸς τοῦτο. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω πως ἐδόξασάν τινες. Ο δὲ μακαρίτης Πιττάκης Φορβαντεῖον ἐκάλεσε τὸ ἐν λόγῳ ἐρεί-

(*) Οὕτω καὶ ὁ ὀνοματοθέτης τῶν ἀγυῶν τῶν νέων Ἀθηνῶν διότι ἡ ἐκεῖ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἄγουσα εἶν' ἐπιγεγραμμένη ὁδὸς ἐκωνύμων.

(**) Βιβλ. 1, κεφ. 5, § 1.

(***) Ἰσαῖος κ. Δικαιογ. § 38. Δημοσθένης κ. Μειδίου § 103. κ. Τιμοκρ. § 23. Αἰσχίνης κ. Κτησιφ. § 39. Ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις καὶ ἐν ἄλλοις τρισὶν ἢ φράσις εἶναι πρὸ, πρόσθεν, ἔμπροσθεν τῶν ἐπωνύμων, παρὰ δὲ Ἀνδοκίῃ ἐν τῷ περὶ τῶν μυστηρίων § 83: ἀναγράφοντες ἐν σάνισιν ἐκτιθέντων πρὸς τοὺς ἐπώνυμους.

πιον ἐν ἔτει 1835, ἐνιδών τινα τῶν ἀνδριάντων σχέσιν πρὸς τὰ παρὰ τῷ ῥήτορι Ἀνδοκίδῃ (*) καὶ τῷ λεξικογράφῳ Ἀρποκρατίωνι (**) ἱστορούμενα περὶ τοῦ Φόρβαντος υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τοῦ ποτὲ ἐν Ἀθήναις μνημείου του, τοῦ Φορβαντείου, ἐν ᾧ οὗτος παριστάνετο ἐν μάχῃ πρὸς τὸν Ἐρεχθεά.

Ἀλλὰ ἡ τότε ἐν ἔτει 1858 ἀνασκαφή, ἂν καὶ καθάρισσα τὸν πέριξ χώρον ἀνέδειξε κάλλιον τοὺς ἀνδριάντας, κυρίως ὁμῶς εἰπεῖν οὐδὲν φῶς παρέσχε πρὸς διάλυσιν τοῦ περὶ αὐτοὺς σκοτούς· διότι ἐφάνησαν μὲν τὰ θεμέλια τὰ ὑπὸ τὰ βάθρα τῶν 2 ἀνδριάντων κακῶς ἐκτισμένα καὶ ὅτι εἶχε γίνεῖ ἐν αὐτοῖς χρῆσις καὶ μαρμαρίνων μελῶν ἀρχιτεκτονικῶν οἰκοδομηῆς τινος, ἰδίως γεισωμάτων ὑπτίως θεμιμένων, καὶ ὅτι τέσσαρα τοῦλάχιστον θὰ ἦσαν ποτὲ τὰ βάθρα ἐν συμμέτρῳ ἀποστάσει, ἐτι δὲ καὶ τοῖχοί τινες παρὰ αὐτὰ ἐν γραμμαῖς διαφορῆς ὅπως οὖν ἀνεδείχθησαν, ἀλλ' ἡ σημάσια των δὲν διεκρίθη οὐδὲ κὰν τὸ ἂν εἶναι οὗτοι σύγχρονοι τοῖς ἀνδριάσιν ἢ ὑστερόχρονοι. Ἐπὶ πᾶσι τὰ τότε εὑρεθέντα γλυπτὰ καὶ ἐνεπίγραφα μάρμαρα ἄλλως μὲν εἶχον ἀξίαν τινα, οὐδὲν δὲ συνετέλεσαν πρὸς τὸ κυρίως ζητούμενον.

Καὶ νῦν δὲ οὕτω πως χωρεῖ τὸ ἔργον εἰς τὰς ἀρχάς του, διότι ἂν ἐξαίρεση τις τὸ ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς γραμμῆς τῶν ἀνδριάντων ἔνθα εἶχομεν τώρα τόπον νὰ σκάψωμεν, ὡς ἐξαγορασθέντα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἐφάνη ὁ τοῖχος ὁ θεμέλιος ὄχι πολὺ προβαίνων, ἀλλὰ ἕως 10 μέτρα καὶ ἔπειτα στρέφων κατ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς νότον, καὶ τὸ ὅτι μεταξὺ τῶν 4 κρηπιδωμάτων τῶν βάθρων δὲν φαίνεται ὑπάρξας ποτὲ τοῖχος συνεχῆς, ἄλλο τι εἰσέτι δὲν μᾶς ἐπαρουσιάσθη διδακτικόν. Ἀλλὰ ταῦτα, ὡς καὶ τὸ βάθος τοῦ ποτὲ κτιρίου, θὰ τὰ δείξῃ ἢ περαιτέρω τοῦ ἔργου πρόοδος, ἂν δὲν μᾶς λείψῃ ὁμῶς ὁ τόπος, ὃν ἔχομεν ἀνασκάψιμον, ὅπερ καὶ σχεδὸν φόβος νὰ συμβῇ, διότι ἤδη εἰς ἐν μέρος, κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν γωνίαν, εἰς βάθος χωρήσαντες ἱκανὸν καὶ εὐρόντες στρῶσιν τινα ὄχι ἀμελῶς, ὡς φαίνεται, ἐκτισμένην ἐκ μεγάλων πειραϊκῶν τετραγῶνων λίθων, δὲν δυνάμεθα νὰ προβῶμεν ὅσον θέλομεν πρὸς ἀνίχνευσιν τοῦ ἐπὶ πόσον παρατείνεται. Ἀλλ' ὁμῶς ἄς ἐλπίζωμεν, ὅτι παντάπασιν ἄκαρπον δέν θ' ἀποβῇ τὸ ἔργον.

Ἐξήχθησαν ἐκ ταύτης τῆς ἀνασκαφῆς ἕως τώρα 6 διάφοροι ἐπιγραφαί, εἰς μέγας μαρμαρίνος δίσκος ἦτοι παροψίς, 9 χαλκᾶ νομί-

(*) Περὶ τῶν μυστηρ. § 62. Ἐρμῆς ὁ παρὰ τὸ Φορβαντεῖον.

(**) Ἐν λ. Φόρβας.

σματα Ἑλλήνων, Ῥωμαίων, Βυζαντίου, Ἑνετῶν καὶ 3 Τουρικοὶ παράδες. Ἐδαπανήθησαν δὲ εἰς διάστημα μηνὸς δρ. 366:10.

Μεταβαίνομεν εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ ἔτους ἔργα.

Πρὸς πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου τῆς ἑταιρίας, τοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ ἔθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος Μουσείου, τοῦ ὁποίου κατὰ τὸν διέποντα ἡμᾶς ὀργανισμὸν, εἶναι κτῆμα πάντα τὰ ὑπὸ τῆς ἑταιρίας ἀποκτώμενα, ἡ γ ο ρ ἄ σ θ η σ α ν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ πολλὰ ἀρχαῖα παντοίας ὕλης καὶ τέχνης, ἀντὶ δρ. 6830:85. Εἶναι δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ καλὰ καὶ μέτρια πράγματα, καὶ σῶα καὶ κολοβά, πάντα ὅμως παρέχοντα διδασκαλίαν περὶ τοῦ προγονικοῦ ἡμῶν βίου. Τόσον λέγομεν καθολικῶς, διότι περὶ τῆς εἰδικῆς αὐτῶν ποιότητος δύσκολον μᾶς εἶναι νὰ λαλήσωμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ ὥρα. Τούτων οὐκ ὀλίγα, ἀγγεῖα μάλιστα ἐξωγραφημένα, ἠξιώθησαν νὰ ἐκδοθῶσιν ἐν πολυτελεσὶ βιβλίοις ὑπὸ Ἑυρωπαϊῶν ἀρχαιολόγων, ἐπισκεφθέντων τὸ Μουσεῖον, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος (*). Προτρέπομεν δὲ καὶ τοὺς ἡμετέρους συμπολίτας νὰ φοιτῶσιν συχνότερον ἢ ὅσον μέχρι τοῦδε εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῶν καὶ ἐπίγνωσιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἢ ἐπιστημονικῆς τῶν ἀξίας. Ἀνοίγει τὸ Μουσεῖον διὰ τε τοὺς ἑταίρους καὶ δι' ἅπαν τὸ κοινὸν τῆς πρωτευούσης δις τῆς ἑβδομάδος, δευτέραν καὶ τετάρτην, παρεχομένων καὶ πασῶν τῶν εὐκολιῶν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐν αὐτῷ, συμφώνως πρὸς τὰ ἀναγεγραμμένα ἐν τῷ ἔλευθερίῳ ὀργανισμῷ τῆς ἑταιρίας.

Καὶ κατὰ τὸ παρὸν δὲ ἔτος καθὼς καὶ κατὰ τὰ πρότερα ἐγένοντο δωρεαὶ ἀρχαίων εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦτο παρὰ διαφόρων ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλοῦ οἰκούντων ὁμογενῶν καὶ ἀλλογενῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θὰ περιληφθῶσιν εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην ὅταν τυπωθῇ, ἀνεγράφοντο δὲ μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ ἐν ταῖς μηνιαίαις δηλώσεσιν, ἃς τὸ γραφεῖον τῆς ἑταιρίας κατεχώριζεν ἐκάστοτε εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς πρωτευούσης.

Εἰς Μουσειακὰ ἔργα, ἦτοι συγκόλλησιν καὶ ἴδρυσιν καὶ ἄλλας ἐπιμελείας τῶν ἀρχαίων τῆς ἑταιρίας, τῶν ἐν τῷ Βαρβακείῳ καὶ ἐν ἄλλαις περιοχαῖς τῆς πόλεως, ἔδαπανήθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δρ. 947:57, εἰς ἐπισκευὰς δὲ ἀρχαίων, ἐννοεῖται κατὰ τὸ ἀναγκαϊότατον μόνον πρὸς τὴν ἀσφαλῆ συντήρησίν των, ὅχι δὲ πρὸς εὐπρεπῆ συμπλήρωσίν των, ἣν πάντοτε ἐθεωρήσαμεν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην, ἔδαπανήθησαν δρ. 607:70.

(*) Ἴδε τὸ τοῦ Benndorf σύγγραμμα Griechische u. sicilische Vasenbilder. Berlin, 1869, εἰς φύλλον, καὶ τὸ τοῦ Heydemann Griechische Vasenbilder, Berlin, 1870 εἰς φύλ.

Ἡ σύνταξις τοῦ λεπτομεροῦς καταλόγου τῶν τῆς εταιρίας ἀρχαίων, ὄχι μόνον τῶν ἐν τῷ Βαρβακείῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως, ἐπροχώρησεν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ μέχρι τοῦ γενικοῦ ἀριθμοῦ 5500 (*). Πέρυσιν ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἦτο 5230.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς εταιρίας ἠῤῥξῆσε κατὰ 21 βιβλία, ὧν 20 μὲν ἐδωρήθησαν, ἐν δὲ ἡγοράσθη. Πίναξ αὐτῶν θὰ προσαρτηθῇ εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην.

Τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος, τῆς ὑπὸ τῆς εταιρίας ἐκδιδομένης δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως, οὐδὲν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ τεῦχος ἐξεδόθη, διότι οἱ ὀλιγοστοὶ συντάκται τῆς δὲν ἠυκαίρησαν ἐκ τῶν πολλῶν ἄλλων ἀσχολιῶν των. Μόνον ἂν συμπράξωσι πλείονες, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκδίδηται συχνότερον τὸ περιοδικὸν τοῦτο.

Ἐγένετο ἐφέτος καὶ μία ἀγορὰ παρὰ τῆς εταιρίας ἐξ ἐκτάκτου ἀνάγκης. Ἐδημοπρατεῖτο τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἀγρὸς τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου Πιττάκη ἐκ στρεμμαίων 14, κείμενος παρὰ τὴν Πνύκα. Τὸ Συμβούλιον, ἂν καὶ ἔλαβεν ἐπίσημον πληροφορίαν, ὅτι ἡ Πνύξ αὕτη καὶ ὁ περὶ αὐτὴν χώρος ἀνήκουσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐπὶ τῶν Τουρκικῶν ποτε κτημάτων μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἔκριεν ὅμως, ὅτι, ἂν περιήρχετο ὁ ἀγρὸς οὗτος εἰς ἰδιώτην τινά, θὰ ἦτο κίνδυνος νὰ ἀνοιχθῇ ἐκεῖ λατομεῖον καὶ νὰ κολοβωθῇ ἢ καὶ ὄλως ἐξαφανισθῇ τὸ γεραρὸν τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖον ἡ Πνύξ. Τοιαῦτα λυπηρὰ γεγονότα δὲν ἔλειπαν καὶ ἀλλαχοῦ τοῦ βασιλείου καὶ παρ' αὐτάς τὰς Ἀθήνας. Ὅθεν ἡγοράσθη ὁ ἀγρὸς καὶ ἐπληρώθη δραχμαῖς 1675:50. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀνεδέχθη ἡ Κυβέρνησις τὴν δαπάνην, προσέθηκε τὸ ποσὸν εἰς τὸν προϋπαλογισμὸν τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ μετ' ὀλίγον τὰ καταβληθέντα χρήματα εἰσέρχονται πάλιν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς εταιρίας.

Ἰπολείπεται δὲ νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸ ἐφεξῆς, ὃν ἄξιον τῆς προσοχῆς τῶν ἐταίρων.

(*) Μέχρι τῆς σήμερον, 31 Ἰουλίου 1871, ἡμέρας ὅτε ἐκτυποῦται τὸ παρὸν φύλλον, ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν καταλεγεμένων ἀρχαίων ἀνέβη εἰς 5558, καὶ σύγκριται ἐκ τῶν ἐξῆς εἰδικῶν ἀριθμῶν· λιθίνων 1846, χαλκῶν 554, σιδηρῶν 31, μολυβδίνων 463, ἀργυρῶν 20, χρυσῶν 42, ὀστρίων 33, βελίνων 84, διαφόρων ἀναμίκτων ὀσίων 72, πηλίνων ἀγγείων 1291, πηλίνων μορφῶν 489, πηλίνων λύχνων 278, πηλίνων σκευῶν 447, πηλίνων τύπων ἦτοι μητρῶν 39, θραυσμάτων πηλίνων 107, πυραμιδοειδῶν πηλίνων 45, φακοειδῶν πηλίνων 13, λαβῶν ἀμφορέων ἐνεπιγράφων 4. Ἰστέον δὲ ὅτι αἱ λαβαὶ ἀμφορέων ἐνεπιγράφοι συμποσοῦνται νῦν ὑπὲρ τὰς 7 χιλιάδας. Νομίσματα δὲ ὑπάρχουσιν, ἂν καὶ εἰσέτι ὄχι διατεταγμένα χρυσᾷ μὲν 11 (τὰ πλείστα Βυζαντινὰ), ἀργυρᾷ δὲ μετὰ καὶ τῶν ἐκ τοῦ κράματος rotin ἢ billon περὶ τὰ 500, χαλκῷ δὲ περὶ τὰς 9 χιλιάδας.

Ἐπειδὴ τὸ Συμβούλιον τῆς ἑταιρίας ἐπληροφορεῖτο κατὰ καιροῦς, ὅτι θλάβαι ἐγίνοντο εἰς τὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ βασιλείου ἀρχαιοτήτας, ἀνεφέρετο ἐκάστοτε εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας καὶ ἐζήτηι τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ. Συνεπεία τοιούτων παραστάσεων ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου πρό τιнос χρόνου ἐγκύκλιος εἰς τὰς κατὰ τὸ βασιλεῖδον ἀρχάς, ἐφιστῶσα τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ ἀρχαιοτήτων νόμου. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον τῆς ἑταιρίας ἐθεώρησε πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ ἀναγκαίαν καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐφόρων τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἐπρότεινε τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις παραδεχθεῖσα εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, ἐνέγραψεν ἀρτίως εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ κράτους συνδρομὴν 4 χιλιάδων δραχμῶν εἰς τὴν ἑταιρίαν διὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς ἐφόρευσιν καὶ δυνατὴν ἀπὸ πάσης θλάβης φύλαξιν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιοτήτων, καὶ ἡ Βουλὴ προθύμως ἐψήφισε τὴν δαπάνην ταύτην. Εὐγνωμονοῦντες εἰς τε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Βουλὴν, εὐχόμεθα νὰ ἀναπτύξη προσεχῶς ἡ ἑταιρία τὴν ἐνέργειάν της πρὸς σωτηρίαν τῶν τιμιωτάτων εἰς τὸ ἔθνος προγονικῶν ἀρχαιοτήτων.

Τοσαῦτα περίπου ἦσαν ῥητέα περὶ τῶν ἐνιαυσίων ἔργων τοῦ Συμβουλίου ὑμῶν.

Μετὰ τὸν γραμματέα παρελθὼν ὁ ταμίαις τῆς ἑταιρίας Παν. Ἐμ. Γιαννόπουλος ἐλέξε τάδε·

Κύριοι!

Παρὰ τῶν κυρίων προέδρου καὶ γραμματέως ἠκούσατε ἐκτεθειμένας τὰς πράξεις καὶ ἐργασίας τοῦ κατὰ τὸ λῆξαν ἀρχαιολογικὸν ἔτος διοικήσαντος τὰ τῆς ἑταιρίας Συμβουλίου· ἐμοὶ ἀποκειται ἤδη ἢ ἐκθεσις τῶν οικονομικῶν αὐτῆς καὶ ἢ περὶ ταῦτα λογοδοσία.

Ἴδου εἰς χεῖρας ἐκάστου ἡμῶν ἔντυπος ὁ ἰσολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἑταιρίας διὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα. (Βλέπε κατωτέρω τὸν ἰσολογισμὸν).

Ἀσχέτως τοῦ ἀπὸ τὴν διαχείρισιν τοῦ παρελθόντος ἔτους μετα-

φερθέντος ὑπολοίπου ἐκ δραχμῶν	5,755:84
αἱ κατὰ τὸ λήξαν ἤδη εἰσπράξεις τῶν διαφόρων ἐσόδων, ὡς ἀναλελυμένως ἐμφαίνονται ταῦτα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ ἰσολογισμοῦ, ἀνερχονται εἰς δραχμάς . .	27,044:43
αἱ δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα δαπάναι, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ ἰσολογισμοῦ ἀνα- λελυμένως παρατηραῦνται, ἀποτελοῦσι προ- σὸν δραχ.	23,492:39
ἐπομένως τὸ περίσσευμα τῶν ἐσόδων τοῦ ἔτους πρὸς τὰ ἐξόδα αὐτοῦ ἐκ δρ.	3,615:04
προστιθέμενον εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἀποτελεῖ ὀλίγον περίσσευμα δρ.	<u>9,370:88</u>

ὑπὸ τὸν ἰσολογισμόν παρατηρεῖτε, κύριοι, εἰδικήν κατάστασιν τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας, ἐν τέλει τοῦ ἀρχαιολογικοῦ ἔτους, ἰσοζυγισμένης μὲν μετὰ τὸ προεκτεθεῖν ἀποτελέσμα τοῦ ἰσολογισμοῦ ἐκ δραχ. 9,370:88, παριστάουσαν δὲ τῆν περιουσίαν ταύτην ἐν ὅλῳ εἰς δραχμάς 231,031:88.

Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο δέον γὰρ σημειοῦται τοῦ λοιποῦ καὶ ἡ ἀξία τῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ εὐεργέτου Ἰω. Ρώμα δέκα μετοχῶν τῆς ἐθν. Τραπεζῆς, ἀφιερωθεισῶν πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ἐταιρίαν ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς δημοσ. ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ τὸν ὄρον γὰ μὲν ἄδικτον τὸ κεφάλαιον, γὰρ χρησιμεύσει δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ μερίσματα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρίας ὥστε ἀπὸ τοῦδε δύναται γὰ ὑπολογίζεσθαι ἡ ἐταιρικὴ περιουσία ὡς ὑπερβαίνουσα τὸ ποσὸν δρ. 250,000.

Παρατηρητέον ἐν τούτοις, ὅτι ἐκ τῆς περιουσίας ταύτης ἦν ἀφείλομεν εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς ἐταιρίας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν φιλαρχαίων, ἐξασφαλίζεται πόρος ἐτήσιος ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἐκ δραχμῶν 20,000 περίπου.

Ἀλλὰ λόγῳ προκειμένου περὶ περιουσίας τῆς ἐταιρίας, αὐτὴν τὴν ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις καὶ ἐν τοῖς ἐτησίοις λ/μοῖς καταδεικνυομένην ἐκάστοτε πρέπει γὰ ὑπολαμβάνωμεν, ὡς τὴν μόνην περιουσίαν τῆς ἐταιρίας ἡμῶν; Οὐχί, κύριοι! ἡ ἡμετέρα ἐταιρία, χάρις εἰς τὴν φιλογενεῖαν τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς καὶ εὐεργετῶν, χάρις πρὸ πάντων εἰς τὸν ζῆλον καὶ τοὺς ἀτρύτους κόπους τῶν κατὰ καιροὺς ἀγικηθέντων τῶν ἐαυτῆς, κέρκτηται περιουσίαν ἄλλην πολλῶν μεγάλην καὶ ἀνεκείμητον. Ἡ ἡμετέρα ἐταιρία οὐδὲν εἰκίεισ ποιεῖται ἰδίον, αὐτὴ δὲ αὐτὴ καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς ἀνήκοντα εἰς τὸ ἔθνος, εἰς τὸ πανελλήνιον ἐπομένως, ἐπειδὴ ἀνέλαθε γὰ ὑπερηστήση

μέγαν ἔθνικόν σκοπόν, ἤτοι τὴν ἀνακάλυψιν, τὴν διάσωσιν, τὴν συγ-
κέντρωσιν καὶ τὴν ὑπὸ τὰς ὄψεις καὶ τὴν μελέτην πάντων ἐκθεσιν τῶν
ἐντὸς τοῦ κράτους ἀρχαίων, δυνάμεθα νὰ λέγωμεν κυριολεκτικώτε-
ρον, ὅτι τὸ ἔθνος κέκτηται διὰ τῆς ἑταιρίας ἡμῶν καὶ ἀποθησαυ-
ρίζει θησαυρὸν κειμηλίων, οὐχὶ μόνον τὰ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν ἐκτα-
φιασθέντα προγονικὰ μνημεία, γενικὰ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἰδιω-
τῶν κτήματα, κείμενα ἐντὸς καὶ πέραξ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν,
ἀλλὰ καὶ τὰ εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς ἑταιρίας ἐν τῷ Βαρβακείῳ καὶ
εἰς τινὰ ἄλλα μέρη προσωρινῶς ἐπισεσωρευμένα.

Ἐπὶ δωδεκαετίαν ἀφ' ἧς ἀνέζησεν ἡ ἡμετέρα ἑταιρία κατὰ τὰ
1858, εὐρίσχομεν ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἀπο-
δοθεῖσι λημῶσι, ὅτι ἐδαπανήθησαν εἰς ἀνασκαφὰς μὲν, ἀναστήλωσεις
καὶ ἐπισκευὰς δρ. 76,117,45, εἰς ἀγορὰς δὲ ἀρχαίων συμπεριλαμβα-
νομένων καὶ τῶν ἀγορασθέντων ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φιλαρχαίων,
δρ. 54,309,85 ἁμοῦ ἐν ὅλῳ δρ. 130,427,30.

Διὰ τῆς δαπάνης ταύτης ἤρξατο καὶ ἐπερατώθη σχεδὸν ἡ ἀνα-
σκαφὴ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου, προσέθη ἱκανῶς ἡ τῆς Ἰστοῦς τοῦ
Εὐμένους, ἐτι πλεον ἡ τῆς τοῦ Ἀττάλου καὶ περατοῦται ἤδη ἡ
τῆς περιοχῆς τῶν Γιγάντων ἀνεσκαφὴ ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ πρὸς νό-
τον καὶ δύσιν τῆς Ἀγίας Τριάδος ἕξ Κεραμεικός, ὡσαύτως ὁ τόπος
ὁ παρὰ τὸν Ἅγιον Δημήτριον Κατηφόρην καὶ ὅσα ἄλλα σποράδην.
Ἐκτὸς τούτων ἐπεσκευάσθη τὸ ἀνατολικὸν ἀέτωμα καὶ τὸ βόρειον
γεῖσον τοῦ Θησειοῦ, ἀνεστηλώθησαν ἡ ἄλλως ἐπεσκευάσθησαν τὰ ἐν
τοῖς ῥηθείαι μνημείοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις τόποις κατακείμενα καὶ
ἠκρωτηριασμένα ἀρχαῖα, καὶ ἀναλόγως τῶν ὑπαρχόντων πόρων
δὲν ἔπαυσαν ἀγοραζόμενα τὰ παρ' ἰδιωτῶν ἀνευρισκόμενα καὶ τῷ
συμβουλίῳ τῆς ἑταιρίας προσφερόμενα εἰς ἀγορὰν ἀξία λόγου ἀρ-
χαῖα. Ὡς δὲ ὁ κ. γραμματεὺς ἐξέθετο, ὁ κατάλογος τῶν ἐν τῷ
Μουσεῖῳ καὶ τῶν ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως κειμένων ἀρχαίων, προῦ-
χώρησε μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 5500, ὑπολείπονται δὲ ἱκανὰ νὰ κατα-
γραφῶσιν ἔτι. Τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ τῆς ἑταιρίας ἡ ἀξία ὑπερβαίνει
εβραῖως τὸ ἑκατομμύριον, ἐὰν ἐπρόκειτο τὴν εἰς χρήματα ἀξίαν
αὐτῶν νὰ ἐκτιμῆσωμεν μόνον· ἀλλ' ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τῶν κει-
μηλίων τούτων καὶ τῶν ἐκταφιασθέντων τοσούτων ἄλλων μνη-
μείων εἰς ποῖαν ἐκτίμησιν δύναται νὰ ὑποβληθῇ;

Βλέπομεν λοιπὸν, κύριοι, ὅτι δι' ὀλίγων πολλὰ κατώρθωσεν ἡ
ἑταιρία ὑπὲρ τοῦ ὅλως ἔθνικοῦ αὐτῆς σκοποῦ· τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ-
το ἱκανοποιεῖ πληρέστατα τὸ κοινόν, ἱκανοποιεῖ δὲ πρὸ πάντων
τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς καὶ εὐεργέτας. Ἴδου διατί οἱ κατὰ και-
ροὺς διοικηταὶ τῶν τῆς ἑταιρίας δὲν ἔπαυσαν ἐφελκύνοντες τὴν προ-

σοχήν τῶν ἀπανταχοῦ φιλομούσων καὶ εὐπαιδευτῶν ὁμογενῶν πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν συνδρομὴν των. Ἐὰν ἡ ἔταιρία ἠτύχει πρὸ ἐτῶν πόρων ἐπαρκεστέρων, αἱ ἐργασίαι αὐτῆς ἤθελον λάβει διαστάσεις καὶ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἱστορικῶν μνημείων καὶ πόλεων τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ νόμος τῆς 10 Μαΐου 1834 περὶ ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, σοφῶς διέταξε καὶ περὶ ἀρχαιολογικῶν τοιούτων πρὸς σχηματισμὸν Μουσείου ἔθνικοῦ ἐν Ἀθήναις, ὁμοίων δὲ κατὰ νομοῦς, κατ' ἐπαρχίας καὶ δημοτικῶν· ἐκτὸς τοῦ πρώτου, διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ ὁποίου ἐνδιαφέρεται τὸ ἔθνος ὀλόκληρον καὶ οἱ πολῖται, τὰ κατ' ἐπαρχίας καὶ τὰ δημοτικά Μουσεία δύνανται νὰ σχηματισθῶσι καὶ προκόψωσιν ἰδίᾳ τῶν δήμων συνδρομῇ· Τὸ Συμβούλιόν σας, κύριοι, ἤψατο ἐσχάτως καὶ τοῦ σπουδαίου τούτου μέρους τῶν σκοπῶν τῆς ἔταιρίας· τυχὸν δὲ προθύμου συνδρομῆς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν τακτικὴν περιοδείαν ἐφόρων κατὰ τὰς ἐπαρχίας, οὐδόλως ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ εὐκταίου ἀποτελέσματος, ἔσομένου πάντατε ἀναλόγου πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν Δήμων ὀφειλομένην συνδρομῇν.

Τῇ δὲ 20 Ἰουνίου 1871 συνελθόντων πάλιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἑταίρων εἰκοσιεννέα, ὃ εἰσηγητὴς τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς Γ. Α. Γεράκης ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν δι' ἧς ἐνεκρίνοντο ὡς καλῶς ἔχοντα τὰ τῶν ταμιακῶν βιβλίων καὶ τῆς ἄλλης τοῦ Συμβουλίου διαχειρίσεως.

Πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας.

Κύριοι συνέταιροι!

Ἐκπληροῦντες τὴν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας τελευταίας συνελεύσεω, δοθεῖσαν ὑμῖν ἐντολὴν νὰ ἐξελέγξωμεν τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ διοικοῦντος τὰ τῆς ἐταιρίας Συμβουλίου, τοὺς κατὰ τὸ ἀρτίως λήξαν ἀρχαιολογικὸν ἔτος, μετέβημεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ταμίου τῆς ἐταιρίας κ. Π. Γιαννοπούλου, ἔνθα ἐξετάσαντες πρῶτον τὸ καθημερινὸν βιβλίον εὔρομεν αὐτὸ κεκλεισμένον ἐν σελίδι 92 διὰ τοῦ εἰς τὴν συνέλευσιν ὑποβληθέντος ἰσολογισμοῦ.

Παρεβάλομεν μετὰ τοῦτο μίαν ἐκάστην τῶν ἐν τῷ καθημερινῷ ἐγγραφῶν, τὰ μὲν ἔσοδα πρὸς τὰ στελέχη τῶν ἐκδοδομένων διπλοτύπων εἰσπράξεως ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1 μέχρι τοῦ 182, ἀκύρων ἐν τῷ μεταξύ μεινάντων τῶν ἀριθ. 47, 48 καὶ 131, τὰ δὲ ἔξοδα πρὸς τὰ ἐξωφλημένα παρὰ τῶν δικαιοῦχων ἐντάλματα ἀπὸ ἀριθ. 1 ἕως 149, καὶ εὔρομεν ἀκριβῆ συμφωνίαν πρὸς ἀμφοτέρα, ἀπολήγουσαν εἰς περίσσευμα ἔσόδων πρὸς τὰ ἔξοδα ἐκ δραχ. 9,370:88.

Παρεβλήθησαν ὡσαύτως αἱ ἐν τῷ καθημερινῷ ἐγγραφῆ εἰσόδων καὶ ἔξόδων πρὸς τὰς ἐν τῷ καθολικῷ κατ' ἀρθρον ἐγγραφάς, καὶ εὔρέθησαν ὡσαύτως κατὰ πάντα σύμφωνοι, ἀπολήγουσαι εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτελεσμα τοῦ καθημερινοῦ.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται

Α'. Ἔσοδα.

Ὅτι καθ' ὅλον τὸ λήξαν ἀρχαιολογικὸν ἔτος τὰ ἔσοδα συγκείμενα,

1) Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ προηγουμένου ἔτους	δρ.	.....	5,755:84
2) Ἐκ συνδρομῶν τῶν ἐταίρων	»	3,702:30	
3) Ἐκ συνδρομῶν ἐκτάκτων	»	3,076:30	
4) Ἐκ πωλήσεως φύλλων Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος	»	18:50	
5) Ἐκ μερίσματος 18 μετοχῶν τῆς ἔθν. Τραπεζίης	»	3,141:..	
6) Ἐκ τόκων κατάθεσεων εἰς τὴν ἰδίαν	»	424:33	
7) Ἐκ τόκων 635 ὁμολογιῶν ἔθν. δανείου τῶν 28 ἑκατομμυρίων	»	16,002:..	
8) Ἐκ τόκων 20 ὁμολογιῶν ἔθν. δανείου τῶν 6 ἑκατομ.	»	120:..	
9) Ἐξ εἰσπράξεως δύο κληρωθειῶν ὁμολογιῶν	»	560:..	27,044:43
Ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς δραχμὰς			<u>32,800:27</u>

Β. Ἐξοδα.

Τὰ δὲ ἔξοδα διηρημένα κατ' εἶδος

1) Εἰς μισθοὺς προσωπικοῦ γραφείου, εἰς ὑλικόν, τυπωτικά κλπ.	δρ.	1,062:42	
2) Εἰς μισθὸν προσωπικοῦ, ὑλικόν, μεταφορὰν κλπ. Μουσείου	»	1,115:30	
3) Εἰς ἀνασκαφάς	»	11,363:30	
4) Εἰς ἀγορὰν ἀρχαιοτήτων	»	6,824:80	
5) Εἰς ἐπισκευάς, ἀναστηλώσεις κλπ. ἀρχαίων	»	541:20	
6) Εἰς διάφορα ἔξοδα	»	356:87	
7) Εἰς κατάβολὴν ἀποληπτέαν	»	1,675:50	
8) Εἰς ἀγορὰν 2 ὁμολογιῶν δανείου τῶν 28 ἑκατομ.	»	490:..	
Ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς δραχμὰς			<u>23,429:39</u>

Ἰπολείπεται δὲ περίσσευμα ἐσόδων πρὸς τὰ ἔξοδα δραχμαὶ .....

9,370:88

Ὁ κ. ταμίας ὑπέβαλεν ἡμῖν τὸ ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1869 δωρητήριο τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φιλαρχαίων καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἀπὸ 4 Δεκεμβρίου 1870 πρωτόκολλον, ὑπογεγραμμένον ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ

προκατόχου του και ἐγκριμένον ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, ἐν ᾧ σημειοῦνται λεπτομερῶς και κατ' ἀριθμὸν οἱ τίτλοι τῆς περιουσίας τῆς ἐταιρίας, ἦτοι αἱ 20 ὁμολογίαι τοῦ ἔθν. δανείου τῶν 6 ἑκατομ. αἱ 635 ὁμολογίαι τοῦ ἄλλου δανείου τῶν 28 ἑκατομ. αἱ 8 μετοχαὶ τῆς ἐταιρίας εἰς τὴν ἔθν. Τράπεζαν, αἱ 4 ὁμολογίαι τῆς ἔθν. Τραπεζῆς διὰ τὰς ἐν αὐτῇ κατατεθειμένας ἐντόκως δρ. 10,061, τὸ συμβόλαιον ἀγορᾶς τοῦ οἰκοπέδου τῆς κ. Φωμᾶ, ἐφ' οὗ αἱ πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἀνασκαφαί, και τὸ δωρητήριον ἐγγράφον τοῦ κ. Ἰωνίδου τῆς ἐν Κηφισίᾳ οἰκίας. Ἐκ τοῦ πρώτοκόλλου δὲ τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἅπαντες οἱ τίτλοι οὗτοί εἰσι κατατεθειμένοι πρὸς φύλαξιν ἐν τοῖς ταμείοις τῆς ἔθν. Τραπεζῆς ἐντὸς ἐσφραγισμένου ἐπὶ τούτῳ κιβωτίου.

Ἰπεβλήθη ἡμῖν ὡσαύτως παρὰ τοῦ κ. ταμίου εἰδικόν τι βιβλίον τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἐν ᾧ τηρεῖται χωριστὸς λογαριασμὸς τῶν πρὸς σύνταξιν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος καταβαλλομένων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαίδεύσεως ὑπουργείου. Κατ' αὐτὸ μένει περίσσευμα ἐσόδων πρὸς τὰ ἐξόδα εἰς δρ. 1,148:50.

Τελευταῖον κατεμετρήσαμεν τὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλασσόμενα ὑπὸ τοῦ κ. ταμίου χρήματα και εὐρέθησαν ἐν ὅλῳ δραχ. 10,519:38 ἦτοι περίσσευμα ἐκ τοῦ ἰσολογισμοῦ δρ. . . . 9,370:88
περίσσευμα ἐκ τῶν διὰ τὴν Ἀρχαιολ. ἐφημ. δρ. 1,148:50

Τὸ ὅλον 10,519:38

Μετὰ τὰς προειρημένας ἐρεύνας ἡμῶν αὐτῶν ἐπέισθημεν και ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε διοικῆσαν Συμβούλιον διεχειρίσθη και κατὰ τὸ ἤδη λήξαν ἀρχαιολογικὸν ἔτος μετὰ μεγάλης συνέσεως και εὐσυνειδησίας και τῆς πρόσηκούσης φειδοῦς τὴν περιουσίαν τῆς ἐταιρίας ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, και ἀνέδειξε περίσσευμα ἄξιον λόγου, μετ' ἀκραιφνοῦς δὲ και πεφωτισμένου ζήλου και πολλῆς ἐπιμελείας εἰργάσθη ἀόκνως πρὸς ἀνεύρεσιν και διάσωσιν τῶν ἀρχαίων κειμηλίων τῆς τέχνης τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Διὰ ταῦτα ἡ ὑμῶν ἐπίτροπή, κύριοι συνέταιροι, κρίνει χρέος ἑαυτῆς ὅπως προτείνῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ταύτην, ἵνα ἐκφράσῃ και δημοσίᾳ εἰς τὸ νῦν διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ἐταιρίας τὸν δικαίον ἔπαινον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουνίου 1871.

Ἡ ἐξελεγκτικὴ ἐπίτροπή
Θ. Κ. ΚΑΒΑΚΟΣ,
Β. ΛΑΚΩΝ,
Γ. ΑΘ. ΓΕΡΑΚΗΣ.

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος προσεκάλεσε τοὺς βουλομένους νὰ ὁμι-
λήσωσιν ἐπὶ οἰουδήποτε ἀντικειμένου τῆς ἑταιρίας. Οὐδενὸς δὲ ζη-
τήσαντος τὸν λόγον, προσεκάλεσεν αὐταὺς ἐκ νέου νὰ προβῶσιν εἰς
τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Συμβουλίου, καὶ, ὡς ὀρίζει ὁ ὀργανισμὸς,
γενομένης ψηφοφορίας διπλῆς, ἐξελέχθησαν ὑπὸ τῶν παρόντων

Πρόεδρος	ὁ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	διὰ ψήφων	27
Ἀντιπρόεδρος	ὁ ΣΠΥΡ. ΦΙΝΤΙΚΛΗΣ	»	» 24
Ταμίας	ὁ Π. ΕΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	»	» 28
Γραμματεὺς	ὁ ΣΤΕΦ. Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ	»	» 28

Μέλη δὲ τοῦ Συμβουλίου

ὁ ΙΩ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ	»	»	28
ὁ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ	»	»	26
ὁ Ε. ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ	»	»	26
ὁ Λ. ΚΑΦΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥΣ	»	»	24
ὁ Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ	»	»	20

Καὶ οὕτω διελύθη ἡ Συνέλευσις.

Κατάλογος τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους δωρηθέντων
βιβλίων τῇ ἑταιρίᾳ.

Ἡ Ὁλλανδικὴ Κυβέρνησις ἐπέμψε τὴν 24 Aflevering of I
Aflevering van de III Afdeeling τῶν Aegyptische Monumen-
ten τοῦ Leyden.

Ἡ ἐνταῦθα Γαλλικὴ Σχολὴ Φυλλάδιον 9ον καὶ 10ον τοῦ ὑπ' αὐ-
τῆς ἐκδιδόμενου Buletin.

Ὁ ἐν Παρισίοις Ch. Lucas τὰ ἐξῆς φυλλάδια 1) les grands
architectes, 1868, εἰς 12ον, 2) Mélanges literaires et artisti-
ques : Sur un voyage en Grece et dans le Levant par Che-
navard 1868 εἰς 8ον, 3) L'empereur-architecte Adrien, 1869,
εἰς 8ον 4) Note sur le monument des Sources de la Seine
1869, εἰς 8ον, 5) Souvenirs du congrès international archéolo-
gique de Bonn (Prusse), 1869, εἰς 8ον.

* Η Académie d' architecture de Lyon, τὸν 4. τόμον τῶν αὐ-
τῆς Annales.

Mme Dora d' Istria, 3 φυλλάδια Ἰταλιστί : il Mahâbhârata, καὶ
περὶ Ἰνδικῶν σπουδῶν.

Ὁ ἐν Πέστη Ἰω. Τέλφους, Die 30 Tyrannen Athens.

I. Henry, γραμματεὺς τοῦ ἐν Βασιγικτῶν Σμιθσωνιανοῦ κατα-
στήματος, δύο βιβλία, ἐν εἰς 8ον Annual report of the Smithso-
nian Institution τοῦ ἔτους 1863, καὶ ἐν εἰς 4ον Gliddon Mum-
my-Case ὑπὸ Pickering 1869.

Ἰπουργεῖον Ἐξωτερικῶν, διάφορα βασιλικά διατάγματα καὶ κα-
νονισμοὺς περὶ ἀρχαιοτήτων ἐκ Πανόρμου, Φλωρεντίας καὶ Ρώμης.

* Η Commission impériale archéologique de Pétersbourg,
ἓνα τόμον εἰς 4ον τῶν αὐτῆς Comptes-rendus τοῦ ἔτους 1868,
μετὰ πίνακος εἰς φύλλον.

* Η ἑταιρία τῶν Antiquaires du Nord, δύο τεύχη τῶν Πρακτι-
κῶν τῆς.

Ὁ ἐν Ταυρίδι τῆς Περσίας Χ. Πίσας, τρία μεγάλα ἐπὶ κηρωτοῦ
πανίου ἀντίγραφα σφηνογραφῶν Περσικῶν.

Κατάλογος τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους προσενεγκόντων δωρεὰν ἀρχαῖα τῇ ἑταιρίᾳ.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, γλυπτὸς καὶ ἐνεπιγράφους λίθους ἐκ τοῦ
Παναθηναϊκοῦ Σταδίου.

Κωνσ. Δεινοκράτης,

Γρηγόρ. Ἰωαννίδης,

Ἄνδρ. Ξένος,

Σπυρ. Τουφεκτοῆς,

Ἄρισ. Διανοσταφίδας,

Δημ. Λαζαρίδης,

Τρ. Ταμπακόπουλος,

Γεώργ. Τσάτσος,

Δημ. Ἀντωνόπουλος.

Σπυρομίλιος,

Ἰω. Μολλᾶς,

ὁ ἐν Φιλαδελφείᾳ Χριστόδ. Δασκαλάκης,

Παναγ. Ζωτίδης,

Βασ. Σχινᾶς,

Ἰω. Στεφ. Κουμανούδης,

.. Τζαννετάκης.

Ὁ δὲ ἐν Βερολίῳ Φ. Πίπερ ἐπεμψε γύψινον ἔκτυπον ἱεροῦ Βυ-
ζαντινοῦ δίσκου.

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ

τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους καταβαλόντων τὴν συνδρομὴν
των μελῶν τῆς ἐταιρίας.

(Ὅσων ὀνομάτων πρόκειται ἀστερίσκος, αὐτοὶ πρὸς τὴν
ἐτησίαν καὶ καθυστεροῦσαν συνδρομὴν κατέβαλον ἢ τὴν τοῦ
προσεχοῦς ἔτους).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Τὸ ἔθνικὸν Πανεπιστήμιον	Δρ. 1000
* Ἀγγελόπουλος Ἰω.	» 15
* Ἀναγνωστάκης Ἄνδρ.	» 15
* Ἀνδρόπουλος Σταῦρ.	» 15
* Ἀντωνιάδης Ἄντ. Ι.	» 15
* Ἀντωνιάδης Γ. Ἐμ.	» 15
Βενιζέλος Μιλτ.	» 15
Βερενίκης Ἀθ.	» 15
Βουκύδης Θ.	» 15
Γεράκης Γ. Α.	» 15
Γιαννόπουλος Π. Ἐμ.	» 15
Δαμασκηγὸς Ν.	» 15
Δημητρίου Γ. Χ.	» 15
Δήμιτσας Μ.	» 15
Δούμας Κ.	» 20
Εὐστρατιάδης Π.	» 15
Finlay G.	» 25
Ζαΐμης Θρ.	» 15
Ζαχαρίου Δ. Π.	» 15
* Ἡπῆτης Θ.	» 15
Θεοδωρίδης Ἀλ.	» 25
* Ἰωάννου Φίλ.	» 15
Καβάκος Θ.	» 15
Καλαποθάκης Μ.	» 20
Καλλιβούρτσης Π.	» 15
Καλλιγᾶς Π.	» 15
Καραμάνος Μ.	» 15
Καστόρχης Εὐθ.	» 15

Καφταντζόγλους Δύς.	Δρ.	15
Keep R.	»	20
Kerpen A.	»	15
Kœhler Ulr.	»	20
Κοκίδης Δ.	»	15
Κολιάτσος Σωκρ. Ἀρχιμανδρίτης	»	15
Κόμνος Σπ.	»	15
Κοντογόνης Κ.	»	15
Κοντόσταβλος Α. Α.	»	15
Κορδέλλας Α.	»	15
Κουμανούδης Στέφ. Α.	»	15
Κωνσταντίνου Γ.	»	15
Κωστῆς Κ. Ν.	»	15
Λαζαρίδης Θ.	»	15
Λάμπρος Π.	»	15
Λασκαρίδης Α.	»	15
Λεονάρδος Θ.	»	15
Μαλιακόπουλος Θ.	»	15
Μάμουκας Α.	»	15
*Μαυροκορδάτος Γ. Ἀλ.	»	672
Μαυροκορδάτος Ν. Ἀλ.	»	20
Μελᾶς Α.	»	15
Μεναρτζῆς Ἰω.	»	15
Μερκάτης Α.	»	25
Merlin L.	»	25
Μεσσηνέζης Ἰω.	»	15
Μυλωνᾶς Κυρ.	»	15
Μωραϊτίνης Ἀρ.	»	15
Νάκης Ν. Β.	»	15
Νέγρης Θ.	»	15
Νικόδημος Κ.	»	15
Νικολαΐδης Γ.	»	15
Οἰκονόμος Σοφ. Κ.	»	16
Πανταζίδης Ἰω.	»	15
Παπαδάκης Ἰω. Γ.	»	15
Παπαδόπουλος Γρ. Γ.	»	15
Παππαρῆγόπουλος Ἰω.	»	15
Παππαρῆγόπουλος Κ.	»	15
Παππαρῆγόπουλος Π.	»	15
Παππαχρήστου Στυλ.	»	15

Πάππος Δ.	Δρ.	30
Περβάνογλους Ίω.	»	15
Πορφυρόπουλος Κ.	»	15
Πρετεντέρης Χ. Τ.	»	15
Ρενιέρης Μ.	»	15
Ρομπότης Η.	»	15
Ρουσόπουλος Ἀθ.	»	15
Ρώσσης Ζ.	»	15
Σαρίπολος Ν. Ίω.	»	15
Schmid Jul.	»	15
Σκούζες Γ.	»	15
Σουρμελῆς Δ.	»	15
Σούτσος Ἀλ. Γ.	»	15
Σταθόπουλος Ν.	»	15
Σταμπολλόπουλος Ίω.	»	15
Σωτηριάδης Ίω.	»	15
Φιλαδελφεύς Χ. Ν.	»	15
Φιλαδελφεύς Θ. Χ. Ν.	»	15
Φιλιππίδης Γ.	»	15
Φίλωνος Φ. Ι.	»	15
Φιντικλῆς Σπ.	»	15
Φυτάλης Γ.	»	15
Χατζόπουλος Ν.	»	15
Χρηστίδης Δ.	»	15
Χρυσίδης Γ.	»	15
Wilberg K.	»	15
Ziller E.	»	15

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ.

Ὁ Δῆμος Πειραιῶς	»	50
Μελετόπουλος Ν.	»	15
Μουτσόπουλος Τρ.	»	15
Ράλλης Δ.	»	15
Σέρμπος Σταμ. Ι.	»	15

ΕΝ ΛΑΜΙΑ.

Καλλίνικος Ἀρχιεπίσκοπος	»	15
------------------------------------	---	----

ΕΝ ΕΥΒΟΙΑ.

Ἡ Μονὴ Γέροντος	»	50
---------------------------	---	----

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

Ὁ Δῆμος Ἐρμουπολιτῶν	Δρ.	400
Βαφιαδάκης Δ.	»	15

ΕΝ ΑΝΔΡΩ.

Ἡ Μονὴ Παναχράντου	»	20
Ἡ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς	»	20

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ.

Κύριλλος Ἀρχιεπίσκοπος	»	50
------------------------	---	----

ΕΝ ΤΡΙΠΟΛΕΙ.

Θεόκλητος Ἀρχιεπίσκοπος	»	15
-------------------------	---	----

ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ.

Στρατηγόπουλος Νικήτας	»	20
------------------------	---	----

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ

ΕΝ ΒΩΛΩ.

Γυαλόπουλος Δ.	»	15
----------------	---	----

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Οἰκονόμου Κ. Γ.	»	15
-----------------	---	----

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

Βασιάδης Ἡροκλῆς Κ.	»	25
Γκιών Ἰω.	»	100
Ἡλιάδης Δεων.	»	30
Κέπετζης Σταῦρ.	»	45
Φωτιάδης Δ.	»	30
Χρυσοβελόνης Α. Ι.	»	40

ΕΝ ΙΒΡΑΪΔΑ.

Κούμανης Ἀθ.	»	15
--------------	---	----

ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ.

Δημητριάδης Ἀθαν.	»	15
-------------------	---	----

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗΙ.

Δούμπας Θ.	Δρ.	404:30
Σίνας Σίμ.	»	100 ..

ΕΝ ΓΡΑΤΣ.

Περβάνογλους Η.	»	15 ..
-------------------------	---	-------

ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ.

Μεταξᾶς Σταυρος	»	23 ..
---------------------------	---	-------

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ.

*Αμηράς Α.	»	18:50
Δεστούνης Γ.	»	18:50
Ίωαννίδης Α.	»	18:50
Καράλης Στέφ.	»	37 ..
Lugebil Ch.	»	18:50
Nauck Aug.	»	18:50
Συμβουλίδης Γ.	»	50 ..
Voinof P.	»	18:50

ΕΝ ΟΛΗΣΣΩΙ.

*Βουτσιναῖς Έμ. Γ.	»	500 ..
----------------------------	---	--------

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗΙ.

Βαυσκουδάκης Μ.	»	20 ..
Ίερόθεος Αρχιμανδρίτης	»	15 ..
Κοσσονῆς Μ.	»	15 ..
Δαμπίδης Δ.	»	15 ..
Δάτρης Λεων.	»	15 ..
Λομβάρδος Έμ.	»	15 ..
Ξανθόπουλος Κ.	»	15 ..
Πασαδόπουλος Συμ.	»	20 ..
Πρωτόδικος Ίω.	»	15 ..
Σακκόπουλος Ν.	»	15 ..
Σπανούδης Ν.	»	15 ..
Φοντριέ Άριστοτ.	»	15 ..

ΕΝ ΚΑΛΚΟΥΤΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΙΝΔΙΩΝ.

*Αμοιρος Π. Ζ.	Δρ.	57:70
Άργέντης Γ. Α.	»	57:70

Ἀργέντης Λ. Α.	Δρ.	57:70
Βαλέττας Ν. Ι.	»	57:70
Βαλέττας Π. Ι.	»	57:70
Βλαστός Α. Α.	»	57:70
Βλαστός Θ. Α.	»	57:70
Δημητριάδης Κ. Ε.	»	28:85
Ἰωαννίδης Κ.	»	28:85
Καρυδιάς Α. Ζ.	»	57:70
Κουβελᾶς Α.	»	28:85
Λαμπρινούδης Κ.	»	28:85
Μαργαρίτης Α. Ι.	»	28:85
Νεγροπόντης Ἰω.	»	57:70
Παπασπυρόπουλος Δαμ. Ἀρχιμανδρίτης	»	28:85
Πετροκόκκινος Σταμ. Σ.	»	57:70
Πολυχρονόπουλος Σ. Α.	»	28:85
Ῥίζος Γ.	»	57:70
Σκυλίτσης Α. Ι.	»	57:70
Σκυλίτσης Φ. Ι.	»	57:70
Σύψωμος Θ.	»	86:55
Ψύχας Σταμ.	»	57:70

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟΝ.

Ἐφ' ὅτου ἀνεγνώσθη εἰς τοὺς ἐν τῇ Συνελεύσει ἑταίρους ἡ τοῦ γραμματέως ἔκθεσις, ἐξηκολούθησεν ἔτι ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ τῶν γιγάντων κτίσματος καὶ ἐτελείωσε τῇ 28 Ἰουλίου 1871, ἐκλιπόντος τοῦ ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ περικλείστου χώρου, ὃν εἶχομεν ἀνασκάψιμον. Εὐρέθησαν δύο τεμάχια γλυπτὰ, ἀνήκοντα πιθανώτατα εἰς τὰ κάτω μέρη τῶν γιγάντων. Ἄλλα δὲ τινα γλυπτὰ καὶ τιμητικὰ καὶ τινες ἐπιγραφαί, αὐτόθι εὐρεθῆσαι, δὲν φαίνονται εἰς οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὴν οἰκοδομήν. Ἐφάνησαν δ' ἄμως ταύτης τὰ θεμέλια σαφῶς, ὅτι εἶναι ὅποια τὰ δεικνύει τὸ δημοσιευόμενον ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ σχεδιογράφημα, καὶ ἰδίως ἐβεβαιώθη ἡ μὴ ὑπαρξίς θεμελίου τοίχου συνεχοῦς μεταξύ τῶν 4 κρηπιδωμάτων τῶν βάθρων, ὧν καὶ τὸ μεσαῖον ἀνοιγμα εἶναι μεγαλεῖτερον τοῦ τῶν δύο ἐκατέρωθεν. Παρατηροῦμεν ἔτι, ὅτι τοιαύτην οἰκοδομήν μετὰ κόγχης ἢ χαλκιδικοῦ, ἄλλην ἐν Ἀθήναις δὲν ἔχομεν ἐκ τῶν ἀρχαίων χρόνων. Πλείότερον δὲ περὶ αὐτῆς θέλει φωτισθῆ ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἐξῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρχιτέκτονος Λυσ. Καυτανζόγλου, τοῦ ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς ἑταιρίας συναδέλφου ἡμῶν.

Πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας.

Κύριε πρόεδρε,

Περατωθείσης τῆς ἀνασκαφῆς, τῆς παρὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐνεργηθείσης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος ὅπερ ὠνομάσθη Σιτοὰ τοῦ Φόρβαντος, ἔτι δὲ τῶν Ἐπωνύμων ἢ γιγάντων, (ἐν τῷ μέλλοντι δὲ χρόνῳ ἴσως εὐρεθῆ καὶ τὸ ἀληθές αὐτοῦ καὶ γνήσιον ὄνομα) κατεμετρήθησαν καὶ ἐξετάσθησαν

ἀκριβέστερον τὰ περιέργα ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα· καὶ νομίζω, ὅτι δύναμαι μετὰ βεβαιότητος ν' ἀποφανθῶ, ὅτι τὰ κρηπιδώματα ἢ ὑπόβαθρα (soubassements), ἐφ' ὧν ἴδρυνται τὰ μαρμάρινα βάθρα, τὰ φέροντα τοὺς κολοσσιαίους ὀφιοειδεῖς ἀνδριάντας, εἶναι πολὺ μεταγενέστερα τῆς ἐποχῆς τῶν μαρμαρίνων βάθρων, ἐπομένως καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀνδριάντων.

Εἰκάζω δὲ τοῦτο ἐκ τῆς κακοτέχνου τοιχοποιίας τῆς ἀποτελούσης τὰ ὑπόβαθρα. Διότι πλὴν τῶν ἀναμιξ ἑπιθεμένων ἐν αὐτῇ λίθων πυρίνων, μαρμαρίνων καὶ διαφορῶν ἄλλων, φαίνονται ἐπάνω καὶ τεμάχια γεισώματος, ἀνήκοντα κυρίως εἰς στεφάνην (larmier) ἀνεστραμμένως διατεθειμένα καὶ ἐκτισμένα ὡς ἀργοὶ τινες λίθοι, καὶ μάλιστα τὸ κοῖλον ὑποκάτω μέρος τῆς στεφάνης, ὁ λεγόμενος κοινῶς π ο τ α μ ό ς, συντερίβη ἐπίτηδες, ὡς φαίνεται, πρὸς ἰσοπέδωσιν τοῦ τοιχίσματος, ὅπερ μαρτυρεῖ οὐχὶ μόνον ὅτι τὸ τεῖχος τοῦτο τῶν ὑποβάθρων ἐγένετο κατ' ἐποχὴν μεταγενεστέραν, ἀλλὰ μάλιστα δύναται τις νὰ συμπεράνη, ὅτι τὰ τεμάχια τοῦ γεισώματος, ὡς καὶ ἐν αὐτοῖσι τεμάχιον προστοίχου παραστάδος ἰσως ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἀρχικὸν οἰκοδόμημα, τὸ διακοσμούμενον ποτὲ ὑπὸ τῶν γιγάντων. Ἀποφαίνομαι λοιπὸν ἐκ ταύτης τῆς τῶν θεμελίων κατασκευῆς, ὅτι ἡ νῦν διάθεσις τῶν ἀνδριάντων δὲν εἶναι ἢ ἐξ ἀρχῆς. Τούτου τεθέντος, προβαίνω ἐτι προσωτέρω καὶ λέγω, ὅτι καὶ τὰ μαρμάρινα βάθρα (pedestaux) τὰ ἰστάμενα ἐπὶ τοῦ κτιστοῦ ὑποβάθρου, καὶ φέροντα τοὺς ἀνδριάντας, δὲν ἀνήκουσιν εἰς αὐτοὺς, ὡς σήμερον ἔχουσι.

Τὸ σχῆμα τῶν βάθρων τούτων εἶναι ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, καὶ αἱ μὲν δύο πλευραὶ αἱ μικρότεραι τῆς πλίνθου τῆς βάσεως, ἔχουσι μῆκος Μέτρ. 1,33, αἱ δὲ μεγαλύτεραι Μέτρ. 1,48, τὸ δὲ ὕψος ὅλου τοῦ βάθρου μετὰ τῶν ἄνω καὶ κάτω κορωνίδων εἶναι Μέτρ. 1,91· ὁ δὲ ἀνδριάς ὁ ὀφιοίπους, ὁ ἔχων ὀπισθεν αὐτοῦ συνεχομένην ἐκ τοῦ αὐτοῦ λίθου παραστάδα, ἔχει ὕψος Μέτρ. 2,75, ἡ δὲ παραστάς, ἣτις σώζεται ἄνευ κιονοκράνου, ἔχει ὕψος Μέτρ. 3,09· ὥστε ἡ παραστάς οὕσα ὑψηλότερα ὑπερέχει ἄνω τοῦ λαιμοῦ τοῦ γίγαντος Μέτρ. 0,34. Οὗτος λοιπὸν ὁ ἀνδριάς οὐ μόνον ἀτέχνως καὶ ἀκόμφως ἐπίκειται ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τοῦ βάθρου ἰστάμενος ἄνευ πλίνθου, ἀλλὰ καὶ πολὺ μικρότερον τόπον ἐπ' αὐτῆς κατέχει, εἶναι δὲ ἀτέχνως ἐμπεπηγμένος εἰς τὸ βάθρον, καὶ μάλιστα πάντῃ ἀσυμμέτρως πρὸς τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τοῦ βάθρου, δηλ. ὅχι ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, καὶ ἐντεῦθεν δὲ μόνον ἀποδεικνύεται εὐκόλως ὅτι ἡ τοιαύτη ἀτέχνος τοποθέτησις δὲν εἶναι ἢ ἀρχικῆ· οὔτε δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἀνδριαντοποιόν, διότι οὗτος ἐλέγχεται ἐκ

τῶν ἔργων αὐτοῦ γλύπτῃς ἐλευθέρως καὶ εὐχερῶς ἐργαζόμενος, καὶ οὐκ ἀδαῆς τῶν κανόνων τῆς τέχνης τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν τῶν ἀνδριάντων ἴδρυσιν.

Βεβαιωτέραν δὲ μαρτυρίαν, ὅτι ἡ νῦν διάθεσις τῶν ὑπαρχόντων βάθρων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀνδριάντων δὲν εἶναι ἡ ἀρχικὴ, ἔχομεν ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν βάθρων. Διότι πρῶτον μὲν οὐχὶ μόνον, ὡς εἴπομεν, οἱ ἀνδριάντες δὲν εὐρίσκονται πρεπόντως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν βάθρων τεθειμένοι, ἀλλὰ προσέτι φαίνονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κειμένου ἀνδριάντος τέσσαρα ἀρχαῖα τόρμων (τρυπῶν) ἴχνη, ἀποδεικνύοντα τὴν προὔπαρξιν ἀντιστοιχούντων γόμφων, οἵτινες οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὸν νῦν ὑπάρχοντα ἀνδριάντα ἔχουσι, ἀλλὰ πρὸς ἀρχαιότεραν χρῆσιν ἦσαν ἐμπεπηγμένοι· ἔπειτα σημειωτέον, ὅτι τὸ κυβικὸν σῶμα τοῦ μαρμαρίνου βάθρου ἄνευ τῆς ἑαυτοῦ βάσεως καὶ κορωνίδος ἔχει ὕψος Μέτρ. 1,150, μῆκος Μέτρ. 1,210, πλάτος Μέτρ. 1,040· ἕκαστον δὲ σῶμα τοῦ βάθρου σύγκειται ἐκ δύο ὀριζοντίως κειμένων τεμαχίων, ὧν τὸ μὲν κάτωθεν ἔχει ὕψος Μέτρ. 0,555, τὸ δὲ ἄνωθεν Μέτρ. 0,595. Τὰ δύο τεμάχια ταῦτα τοῦ καταμετρηθέντος βάθρου τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κειμένου ἀνδριάντος δὲν ἔχουσι κατὰ πρόσωπον τὸ αὐτὸ πλάτος, ὡς ἔπρεπε, ἀλλὰ τὸ μὲν κάτω κείμενον εἶναι πλατύτερον τοῦ ἄνω ἐπικειμένου τεμαχίου, ἡ δὲ διαφορὰ μεταξύ αὐτῶν πρὸς τὰ πλάγια εἶναι τεσσάρων περίπου ἑκατοστῶν, οὗ ἕνεκα δὲν συνέχονται αἱ ἐπιφάνειαι τῶν πλαγίων πλευρῶν, ὡς μὴ εὐρισκόμεναι εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, ἀλλ' ἡ ἐπιφάνεια τοῦ βάθρου τοῦ κάτω τεμαχίου ἐξέχει ἔνθεν μὲν τρία ἑκατοστὰ, ἔνθεν δὲ ἐν ἑκατοστόν· καὶ οὕτω σχηματίζεται θαμίς τις μεταξύ τῶν δύο ἐπιφανειῶν τῶν πλαγίων πλευρῶν.

Τοῦτο δὲ ἀριδῆλως ἀποδεικνύει, ὅτι πάντως κατ' ἀρχὰς δὲν ἦσαν οὕτως ἀτέχνως καὶ κακῶς προσηρμοσμένα τὰ δύο τεμάχια τοῦ βάθρου τούτου, καὶ ἡ πρέπει τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἕτερόν τι τεμάχιον μεταξύ τῶν δύο προὔπηρξεν, ἢ, ὅπερ πιθανότερον, κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην τὴν ἀμαθῶς γενομένην τοποθέτησιν, ἐνηλλάγησαν τὰ τεμάχια ἀπροσέκτως μεταξύ τῶν κρημνισθέντων διαφόρων βάθρων τῶν συγκροτούντων πάλαι τὸ γιγάντειον τοῦτο οἰκοδόμημα.

Πρὸς ἰσχυροτέραν δὲ ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων, φαίνεται προσέτι ἐν τῇ τεθραυσμένη μεσημβρινῇ πλευρᾷ τοῦ ἄνω τεμαχίου τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κειμένου βάθρου κατὰ τὴν γωνίαν ἐπὶ τοῦ θραύσματος τόρμος μετὰ γόμφου σιδηροῦ κατιωμένου, ὅστις ἴσως ἐγένετο καὶ ἀφορμὴ τοῦ ῥήγματος, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ κάτω μαρμάρου τόρμος ἀντιστοιχῶν εἰς τὸν ἄνω ὑπάρχοντα γόμφον. Ἡ ἔλλειψις

αὕτη τοῦ τόρμου ἐπίθεσαιτοῖ καὶ μόνῃ, ὅτι ἡ διάθεσις τῶν δύο τεμαχίων, τῶν ἀποτελούντων τὸ νῦν σῶμα τοῦ μαρμαρίνου βάθρου, δὲν εἶναι ἡ ἀρχικὴ.

Εἰς ταύτην δὲ τὴν ὑπέθεσιν τολμῶ νὰ προσθέσω καὶ τὴν ἐξῆς οὐχὶ ἀπιθανωτέραν ἴσως, ὅτι οἱ ἀνδριάντες δὲν εἶναι σύγχρονοι τῶν ἐπὶ τῶν βάθρων ἀναγλύφων, ἀλλὰ προγενέστεροι τούτων. Διότι οὗτοι καὶ περ ἀμελῶς πως κατειργασμένοι, δεικνύουσιν ὅμως τεχνίτην ἔμπειρον καὶ πρακτικόν, ἀφόβως καὶ ἐπιτηδεῖως τὴν σμίλην μεταχειριζόμενον, ἐν ᾧ τὰ ἀνάγλυφα τὰ ἐπὶ τῶν βάθρων γεγλυμμένα, παριστῶντα δένδρον φυλλοφόρον (ἴσως ἐλαίαν ἢ μᾶλλον δάφνην) καὶ ὄφιν περὶ τὸν κορμὸν αὐτοῦ ἀναβαίνοντα, δηλοῦσι τεχνίτην δειλὸν καὶ ἄπειρον, πολὺ κατώτερον κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ τῶν ἀνδριάντων γλύπτου. Προσέτι δὲ τὸ ἕτερον τῶν ἀναγλύφων καὶ τοι παρεμφερὲς πρὸς ἀμφοτέρα τὰ διασωθέντα βάθρα, ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν ἔφερεν ἐξ ἀρχῆς γεγλυμμένον ἐπὶ τοῦ βάθρου τούτου τὸ δένδρον· διότι, ὡς ἐπάνω εἶπομεν, τὸ βάθρον τοῦτο τὸ πρὸς ἀνατολὰς κείμενον, σύγκειται ἐκ δύο ἀνίσων τεμαχίων, τὰ ὁποῖα μόνον κατὰ τὴν ἔμπροσθεν πλευρὰν ἔχουσι μίαν καὶ συνεχῆ ἐπιφάνειαν, ἐνῶ, ὡς προείπομεν, εἰς τὰς πλαγίας εὐρίσκεται διακεκομμένη κλιμακῆδόν. Προσέτι καὶ ἡ ἐργασία τοῦ δένδρου, κεχαραγμένου ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν δύο τεμαχίων τοῦ βάθρου, φαίνεται κατωτέρα τῆς τῶν ἀνδριάντων καὶ μάλιστα ἢ τῶν φύλλων ἐργασία. Ταύτην τὴν εἰκασίαν μου τῆς μὴ ὑπάρξεως τῶν ἀναγλύφων δένδρων ἐν ἀρχῇ, ἰσχυροποιοῦσι προσέτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐγγεγλυμμένα πλαίσια (ἢ περιθώρια), ἅτινα ἐγκλείουσι κακῶς τὰ ἐν ἀναγλύφῳ δένδρα μετὰ τοῦ ὄφους· διότι ταῦτα περικοσμοῦνται δι' ἐνὸς κυματίου ἀτέχνως καὶ κακῶς εἰργασμένου, ὅπερ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνὸς τῶν δύο σωζομένων βάθρων ὑπάρχει κατὰ τρεῖς μόνον πλευρὰς γεγλυμμένον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου κατὰ δύο μόνον ἐποιήθη καὶ πολὺ χειρόν τοῦ πρώτου.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, φαίνεται ἀπιθανόν, ὅτι οἱ ἀνδριαντοποιοί, οἱ τοιοῦτους μονολίθους ἀνδριάντας ποιήσαντες, ἤθελον γλύψει τὸ ἐν ἀναγλύφῳ δένδρον ἐπὶ δύο οὕτω κακῶς συντηρησομένων μαρμάρων τοῦ βάθρου, διακοπτομένων ἐν τῷ μέσῳ διὰ τῆς γραμμῆς τῆς ἐνώσεως. Πρὸς μείζονα δ' ἐτι ὑποστήριξιν τοῦ λεγομένου, ὅτι τὰ ἀνάγλυφα δὲν εἶναι σύγχρονα τῶν ἀνδριάντων, ἔστω καὶ τοῦτο. Τὸ βάθρον, ὡς εἶπομεν, σύγκειται ἐκ δύο τεμαχίων μαρμάρου ὀριζοντίως ἐπιτεθειμένων ἂν λοιπὸν ἀπ' ἀρχῆς ἤθελε συλληφθῆ ἢ ἰδέα τῆς δι' ἀναγλύφου παραστάσεως τοῦ δένδρου μετὰ τοῦ ὄφους, βεβαίως ἤθελον λάβει μονοκόμματα μάρμαρα, ὧν ἄλλως δὲν εἶχον ἔλλειψιν, ἀρ' οὐ εἶχον πολλῶν μεγαλήτερα τεμάχια μονοκόμ-

ματα, ἐξ ὧν ἐποίησαν τοὺς γίγαντας, ἀλλὰ καὶ τούτου τεθέντος, τὰ ἐκ μαρμάρου δύο τεμάχια τοῦ βάθρου ἤθελον θεσπιάως διατεθῆ ὑπὸ τοῦ τεχνίτου κατακορύφως καὶ οὐχὶ ὀρίζοντίως· διότι οὕτω, μόνον αἱ δύο πλάγαι καὶ μὴ ἔχουσαι ἀνάγλυφα πλευραὶ ἤθελον φαίνεσθαι ἐν τῷ μέσῳ ἠνωμένα, ἐν ᾧ ἢ τοῦ προσώπου ἐφ' οὗ ὑπάρχει τὸ ἀνάγλυφον ἤθελε παριστᾶ μίαν μόνην καὶ συνεχῆ ἐπιφάνειαν. Ὅστε τὸ ἀνάγλυφον δὲν ἤθελε κακοτέχνως διατέμενεσθαι ὑπὸ τῆς γραμμῆς τῆς ἐνώσεως τῶν δύο τεμαχίων, ἢ δὲ στερσότης κατ' οὐδὲν ἤθελεν ἐλαττωθῆ, διότι ἢ τὴν κορωνίδα ἔχουσα πλάξ ἤθελε συνδέει τὰ κατακορύφως ὑφιστάμενα τεμάχια.

Εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ῥηθέντα προτίθημι καὶ ἣν ἔχω γνώμην περὶ τῶν περιεργωτάτων τούτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς λειψάνων. Οἱ γίγαντες περὶ ὧν ὁ λόγος ἀνήκουσι, ὡς νομίζω, εἰς ἐν τῶν μνημείων, ἃ ἐν Ἀθήναις ἐκτίζοντο ἐπὶ Ῥωμαίων αυτοκρατόρων, ἢ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἢ ὑπὸ τῶν ὑποτελῶν τῇ Ῥώμῃ Ἀσιασῶν βασιλέων, πρὸς κολάκευμα τῆς τῶν αυτοκρατόρων ματαιοφροσύνης, ἢ καὶ πρὸς ἀπότισιν συμπαθείας αἰσθήματος πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐκλείαν τῆς πόλεως τῆς Παλλάδος.

Τοιούτου τινος μνημείου καταστραφέντος, τίς οἶδεν ἐπὶ τίνος βαρβάρου εἰσβολῆς, ἐπανδρῦθησαν (*) οἱ γίγαντες ὡς νῦν ἔχουσιν εἰς εὐδιωτέραν ἐποχὴν, οὐχὶ ὁμως ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν θέσεως, ἀλλὰ πρὸς διακόσμησιν ἐτέρου νέου ὅλως οἰκοδομήματος, προσληφθέντων τῶν βάθρων τούτων, ἃ ἀνῆκον μὲν ἴσως εἰς αὐτὸ τὸ πρῶτον οἰκοδόμημα, ἦσαν ὁμως πρὸς ἄλλην χρῆσιν προωρισμένα. Πρὸς τοῖς σωζομένοις βάθροις τοῖς φέρουσι τοὺς γίγαντας σώζεται τυχαίως, ὄχι ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει, καὶ ἐν βάθρον προστοιχίου παραστάδος ἀνευ ἀναγλύφου. Ἐκ δὲ τῶν μεγάλων ὀγκῶν τῶν γιγάντων τούτων καὶ βάθρων δύναται τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι οὐχὶ μακρὰν τῆς νῦν θέσεως ὑπῆρχε καὶ τὸ ἀρχικὸν μνημεῖον, ὅπερ ἴσως συνέκειτο ἐκ δύο ἀρχιτεκτονικῶν ἐπιτεθειμένων τάξεων καὶ παραπλήσιον τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ μέχρι τοῦ 1865 διασωζομένου, ὅπερ μέχρι τότε ἐθαυμάζετο διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν αὐτοῦ καὶ ὅλως μερικτῶν σύνθεσιν διὰ Καρυατίδων διπλῶν, (ἥτοι ἐν τῷ μέσῳ ὑπῆρχε παραστάς καὶ ἀμφοτέρωθεν ἴσαντο τὰ ἀγάλματα) ὑπὸ τὸ ὄνομα Incantados.

Ἐὐτυχῶς δὲ τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶχε καταμετροῦθῆ καὶ ἀπεικονισθῆ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὑπὸ Στουάρτου καὶ Ρεβέττου

(*) Ἐν ὁμοίον παράδειγμα ἀνοικοδομήσεως ἔχομεν ἐν Ἀθήναις, τὴν σκηνὴν τοῦ πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐπιπέρας κρηναλοφθέντος Διονυσιακοῦ θεάτρου.

(Stuart et Revett) κατεστράφη δὲ ὑπὸ τῆς βανδαλικῆς χειρὸς Μιλλέρου τινὸς βιβλιοφύλακος τῆς ἐν Παρισίοις βιβλιοθήκης, ἀποσταλέντος εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας δαπάνῃ τῆς Ναπολεοντείου Κυβερνήσεως, καὶ μετεκομίσθησαν εἰς Παρισίους τὰ ἐπὶ τῶν κορινθιακῶν κιόνων δευτέραν κιονοστοιχίαν ἀποτελοῦντα ἀγάλματα τοῦ μνημείου τῶν Ἰ ν κ α ν τ ᾶ δ ω ν.

Περίεργον δὲ πῶς τινες τῶν ἀρχαιολόγων μέχρι τοῦδε ἰδόντες τὸ μνημεῖον τοῦτο τῶν γιγάντων ἐξέλαβον αὐτὸ ὡς ἐξ ἀρχῆς οὕτω κατεσκευασμένον, καὶ τινες μάλιστα ἐνόμισαν, ὅτι αἱ διὰ κυματίου περιεστεμμέναι παραστάδες, αἱ σχηματίζουσαι εἶδος πλαισίων, ἐγένοντο ἐπίτηδες, ἐπὶ τῷ ἐκτίθεσθαι ἐν αὐταῖς ψηφίσματα, οὐδὲν ἄναλογοισθέντες ὅτι αἱ τοιαῦται πλαίσια ἔχουσαι παραστάδες συνήθεις εἶναι τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὡς φαίνεται καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τοῦ μνημείου τοῦ Φιλοπάππου, καὶ ἐπὶ ἄλλων μνημείων κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς τέχνης, οἷον ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὴν ἀψίδα τὴν καλουμένην τῶν Ἀργυροπωλῶν (*) (argentieri) καὶ ἐν Οὐτηρῶνῃ εἰς τὴν ἀψίδα τὴν λεγομένην τῶν Λεόντων (Arco de' Leoni).

Πρὸς τὴν ἱστορίαν δὲ τοῦ μνημείου προσθέτω τὰ ἐξῆς ὀλίγα. Τὸ μνημεῖον, φαίνεται, ἦτο γνωστὸν κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα, ὡς ἐξάγεται ἐκ σημειώσεώς τινος τοῦ ἔτους 1465 ἐν τῷ χειρογράφῳ σημειωματαρίῳ τοῦ ἐπισήμου τότε ἀρχιτέκτονος τῆς Ἑνετικῆς Δημοκρατίας Ἰουλίου Σαγγάλου (Giulio di Sangallo) ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῇ Βαρβερινεῖῳ (Barberini) βιβλιοθήκῃ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ἀντίγραφον ἐνὸς πᾶν ὀφιοπόδων τούτων ἀνδριάντων ἐστάλη μοι τῷ 1869 ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ μοι φίλου καὶ συναδέλφου, τοῦ πολυμαθεστάτου ἀρχιτέκτονος Δοναλδσῶνος (J. L. Donaldson) καθηγητοῦ καὶ γραμματέως τῆς ἐν Λονδίῳ Ἀκαδημίας τῶν Βρετανῶν ἀρχιτεκτόνων, ὅτε διερχόμενος τὴν Ῥώμην ἐπανέκκμπτεν εἰς Λονδῖνον μετὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψιν κατὰ τὸ 1869· διότι τότε πρῶτον εἶδε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μνημεῖον τῶν Ἐπωνύμων, ἐν ᾧ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ εἰς Ἑλλάδα περιήγησιν τῷ 1821 δὲν ἔλαβε γῶσιν αὐτοῦ.

Καθ' ὅσον δ' ἐνθυμοῦμαι, γίγαντας τοιοῦτου σχήματος εἶδον καὶ ἐν τῷ πρῶνῃ Βουρβονικῷ νῦν δὲ ἐθνικῷ Μουσεῖῳ τῆς Νεαπόλεως, ὅπου εὑρίσκεται ἀρχαῖος πολύτιμος λίθος ἀνάγλυπτος (cameo) ἔχων Δία ἐφ' ἄρματος κεραινοβολοῦντα δύο ὀφιοπόδας γίγαντας.

(*) Ἀνδρῶν εἰς τιμὴν τοῦ ἀνταρχάτορος Σεπτιμίου Σεβήρου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Καρακάλλα καὶ Γέτα.

Ταῦτα, κύριε Πρόεδρε, εὐχαρίστως καθυποβάλλων σήμερον εἰς τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου, δίδω μικρὰν ἀφορμὴν τοῖς φιλαρχαίοις εἰς ἐκτενεστέρας καὶ σφωτέρας πρὸς τοῦτο ἐρεύνας. Προσθέτων δὲ πρὸς πλείονα διασάφησιν τῶν ἄνω λεχθέντων καὶ μικρὸν ἰχνογράφημα τῆς γενομένης ἀνασκαφῆς, ὡς καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ μνημείου μετὰ τῆς λεπτομερείας τοῦ ἀνατολικοῦ θάβρου, φιλοπονηθέντα ὑπὸ Π. Ματάκη, πρώην μαθητοῦ τοῦ ἐνταῦθα Πολυτεχνείου, διατελῶ

ὄλως πρόθυμος

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΚΑΥΤΑΝΖΟΓΛΟΥΣ.